

Apstiprinu.

Riebiņu vidusskolas direktore

_____ I. Anspoka

2024. gada 9. oktobrī

**Kompetenču pieejā balstītā mācību
saturā integrēta**

Karjeras izglītības programma

Riebiņu vidusskola

2024. – 2025. gads

Pedagogs karjeras konsultants

Lolita Šmukste

Karjeras izglītības programma vispārējās izglītības iestādei

Karjeras izglītības programmas mērķi un uzdevumi:

Karjeras izglītības programmas **mērķis** ir nodrošināt skolēna karjeras vadības prasmju pilnveidi, lai skolēns, izprotot savas, darba tirgus un sabiedrības attīstības un mijiedarbības likumsakarības, spētu patstāvīgi pieņemt un īstenot karjeras attīstības lēmumus, iesaistīties sabiedrības dzīvē un veidoties par laimīgu un atbildīgu personību.

Uzdevumi:

1. Stiprināt skolēna izpratni par izglītības un darba vērtībām, veidojot vērtējošu attieksmi un atbildību par sevi un savu rīcību.
2. Pilnveidot skolēna izpratni par savas, darba tirgus un sabiedrības attīstības un mijiedarbības likumsakarībām.
3. Nostiprināt un attīstīt sekmīgai karjeras vadībai nepieciešamās pašizziņas, karjeras iespēju izpētes un karjeras lēmumu pieņemšanas un īstenošanas prasmes.
4. Apgūt karjeras attīstībā un karjeras vadībā nepieciešamās caurviju prasmes, lai stiprinātu jaunu zināšanu sasaisti ar personisko pieredzi, veidotu pozitīvas attiecības un pieņemtu atbildīgus lēmumus.

Terminu skaidrojums

Karjera ir izglītības, darba un privātās dzīves mijiedarbība cilvēka mūža laikā.

Karjeras jēdziens mūsdienīgā izpratnē nozīmē cilvēka dzīvesveida izvēli, pašrealizāciju un sekmīgu izvirzīšanos darbībā vairākās savstarpēji saistītās dzīves jomās: izglītība, darbs, ģimene, brīvais laiks, pilsoniskums u.c. Katrā no tām cilvēks visa mūža garumā pilda atbilstošas lomas, izkopj individuālo vērtību sistēmu un rakstura īpašības, veido attieksmes, uzkrāj zināšanas un pašpieredzi, attīsta spējas, realizē intereses un pilnveido savus dotumus un prasmes. Karjeras jēdziens ietver arī indivīda izpratni par veiksmīgu karjeru un spēju uzturēt līdzsvaru starp profesionālo darbību un personisko dzīvi.

Karjeras jēdziena izpratne cieši saistīta ar sociāli ekonomiskām pārmaiņām sabiedrības dzīvē. Mūsdienās vārds karjera aizvien mazāk tiek sasaistīts ar vārdā karjerists ietverto emocionālo un bieži vien arī negatīvo nozīmi „karjeras taisīšana” un “karjerisms”, kas Svešvārdu vārdnīcā skaidrots kā “savtīga tiekšanās pēc personīgiem sasniegumiem kādā darba nozarē”. Jēdzienu karjera arvien retāk attiecina uz vertikālo (birokrātisko, ierēdniecisko vai organizatorisko) karjeru jeb pakāpenisku statusa, atbildības, ietekmes, formālās izglītības, attīstības, atalgojuma u.c. izaugsmi, “kāpjot” pa noteiktas profesijas amatu „kāpnēm”, aizvien biežāk karjeras jēdziens ietver horizontālo karjeru, kuras centrā ir pašpilnveidošanās un pašizaugsme.

Karjeras attīstība ir indivīda personīgās dzīves, mācību un darba vadības process mūža garumā. Tas ir nepārtraukts process, kura gaitā cilvēks izmanto informāciju par sevi, un apkārtējo pasauli, analizē un pielieto to, lai izvēlētos savu nodarbošanās jomu un pēc tam jau konkrētu profesiju.

Karjeras izglītība ir plānots pasākumu, kursu un programmu nodrošinājums izglītības iestādēs, lai palīdzētu izglītojamajiem attīstīt savu interešu, spēju un iespēju samērošanā, savu karjeras mērķu izvirzīšanā, karjeras vadīšanā; sniegtu zināšanas un izpratni par darba pasauli, tās saikni ar izglītību, par karjeras plānošanu un tālākizglītības iespējām, kā arī nodrošinātu efektīvu dalību darba dzīvē.

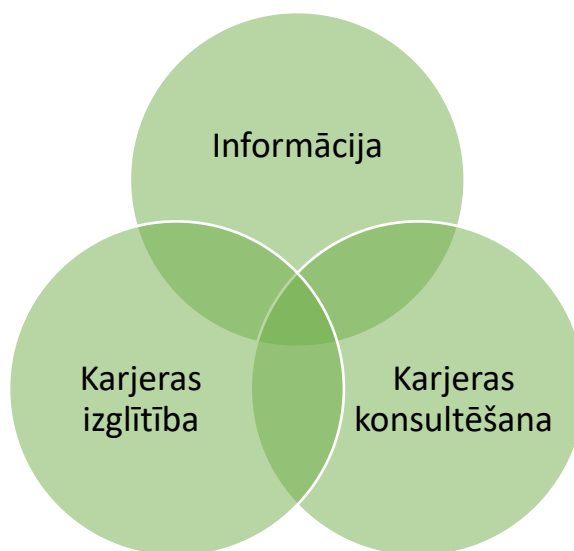
Karjeras vadības prasmes ir vadošās individuālās prasmes, kas palīdz izprast, plānot, organizēt, vadīt un kontrolēt savu iekšējo un ārējo resursu efektīvu izmantošanu dzīves mērķu sasniegšanai. Tās attiecas uz nepieciešamajām prasmēm, lai atrastu sev izglītības virzienu un nodrošinātu sev darbu un lai sekmīgi veidotu personīgo dzīvi.

Karjeras atbalsts ir darbības kopums, kas jebkurā vecumā, jebkurā dzīves posmā ļauj noteikt un apzināties savas spējas un intereses, pieņemt lēmumus par izglītību, apmācībām un profesiju, kā arī vadīt savu personisko dzīves ceļu mācībās, darbā un citur, kur šīs spējas un prasmes tiek apgūtas un/vai izmantotas.

Karjeras atbalsts – izglītības un individuālo konsultāciju pieejamību izglītojamajiem karjeras mērķu noteikšanai un plānošanai, izdarot izvēli saistībā ar izglītību un darbu.

Karjeras attīstības atbalsta sistēmu veido trīs galvenie komponenti:

- informācija;
- karjeras izglītība;
- karjeras konsultēšana.

Informācija karjeras attīstības atbalstam ietver informācijas resursu nodrošināšanu un tiešu (klātienē) vai pastarpinātu (telefoniski, internetā) informācijas sniegšanu par izglītības ieguves iespējām un nosacījumiem, par profesiju saturu un pieprasījumu darba tirgū, par saimnieciskās darbības attīstības perspektīvām.

Karjeras veidošanas aspekti

Mūsdienās karjeras jēdziena saturs ir ievērojami paplašinājies. Ja sākotnēji jēdzienu “karjera” skaidroja un asociēja ar sekmīgu darbošanos kādā profesionālajā jomā, kurā ir iespējama izvirzīšanās, slavas un popularitātes sasniegšana, tad tagad termins “karjera” ir jāsaprot ne vien kā izaugsme profesionālajā jomā, bet arī kā likumsakarīga personības izaugsme un nodarbošanās secīga maiņa visas dzīves garumā. Karjera ir personības mērķtiecīgs, jēgpilns visas dzīves gājums, kurā summējas visas indivīda dzīves lomas, brīvā laika aktivitātes, mācības un darbs. Cilvēks var sevi īstenot **divos** profesionālās karjeras veidos:

Vertikālā karjera ir saistīta ar cilvēka virzību pa karjeras hierarhijas kāpnēm vertikāli uz augšu, ieņemot arvien augstākus un atbildīgākus amatus ar tam atbilstoši augstāku atalgojumu un attiecīgi augstākām kompetences prasībām. Šajā karjeras veidā indivīds parasti specializējas kādā noteiktā sfērā un var sasniegt reti sastopamu izcilību savā profesionālajā darbībā, piemēram, izcils ķirurgs vai panākumiem bagāts advokāts.

Horizontālā karjera ir process, kurā cilvēks profesionāli paplašina savu kvalifikāciju, kā arī ceļ un nostiprina savu vērtību darba tirgū. Darbinieka ieguvums ir jauna pieredze, apmācība un nebijuši izaicinājumi. Šis karjeras veids ļauj darbiniekiem papildināt un padziļināt savas profesionālās amata kompetences un radīt pievienotās vērtības savai darba ikdienai. Mūsdienās sekmīga profesionālā karjera ir divpusējas sadarbības rezultāts, kas ir ieguvums gan darbiniekam, kurš ir motivēts un realizē savas ieceres un ambīcijas, gan arī darba devējam, kurš saņēmis paaugstinātu produktivitāti no lojāla darbinieka.

Profesionālās karjeras izvēles pamatnosacījumi

Svarīgi, lai cilvēks strādātu darbu, kas viņam sniedz gan morālu gandarījumu, gan pietiekamu finansiālu nodrošinājumu. Gandarījuma un apmierinātības sajūtu cilvēkam var sniegt darbs, kurā viņam ir iespēja īstenot savas spējas un potenciālu. Tas nodrošina cilvēka pozitīvu attieksmi pret savu darbu un darba pienākumiem, kā arī garantē augstu darba produktivitāti un kvalitāti. Strādājot darbu, kas pienācīgi tiek atalgots, cilvēks jūtas novērtēts un apmierināts. Pietiekams finansiāls nodrošinājums cilvēkam dod iespēju uzturēt sevi un savu ģimeni, pilnvērtīgi un kvalitatīvi atpūsties, attīstīties garīgi, personiski un profesionāli. Arī studijas un mācības ir darbs. Lai neatpaliktu no pastāvīgi mainīgās darba pasaules un saglabātu savu konkurētspēju darba tirgū, mūsdienās ikvienam ir jābūt nepārtraukti, visas dzīves garumā.

Izvēloties savas profesionālās karjeras virzienu un profesiju, jāņem vērā trīs būtiski nosacījumi:

- lai profesija būtu interesanta un saistoša,
- lai profesija atbilstu spējām,
- lai varētu atrast darbu šajā profesijā.

Plānojot savu personīgo dzīvi, veidojot profesionālo karjeru un izvēloties profesiju, ir svarīgi saprast— ko pats cilvēks **grib**, **var** un ko **vajag** sabiedrībai.

GRIBU — tās ir cilvēka intereses, vēlmes, centieni, būtiskais dzīvē un darbā.

Iespējams, ka, nosaucot visas savas intereses, vēlmes, nodarbošanos, kas saista, patīk un ko gribētos darīt, būtu ļoti garš saraksts. Daudziem ir plašs interešu loks, un ir visai grūti izšķirties, kuru no savām interesēm izvēlēties profesionālajai realizācijai, bet ko atstāt kā vaļasprieku. Lai pieņemtu pareizo lēmumu, nepieciešams izzināt potenciālās darbības virziena/profesijas saturu, darba pienākumus un apstākļus.

VARU — tās ir cilvēka prasmes, zināšanas, spējas, īpašības, stiprās puses, kā arī veselības stāvoklis,— visas profesionāli nozīmīgās īpašības. Kad ir noskaidrotas profesionālās intereses, svarīgi saprast, vai indivīdam piemīt šīm interesēm atbilstošas spējas. Spējas vispilnīgāk atklājas un attīstās tieši darbībā — mācībās vai jau praktiskajā darbā.

VAJAG — tās ir profesijas un kompetences, kas konkrētajā vietā un laikā darba tirgū ir pieprasītas, tātad — kādi speciālisti un kādas kompetences ir nepieciešamas tagad un tuvākajā nākotnē; tāpēc, izvēloties izglītības virzienu, ir jāuzzina, kādas zināšanas un prasmes (kompetences) var apgūt mācoties/ studējot vienā vai otrā programmā, kuru piedāvā izglītības iestādes. Jāapzinās, ka mainās pašas profesijas, to saturs un attiecīgi arī kompetences konkrēto darba uzdevumu veikšanai, tāpēc ir jābūt gatavam arī turpināt mācīties.

Karjeras vadības prasmes

21. gadsimtā situācija pasaulē ir krasi mainījusies, jo globālā tirgus un uz zināšanām balstītas ekonomikas un sabiedrības apstākļos indivīdiem ir nepieciešams nepārtraukti uzlabot savas prasmes un apgūt jaunas kompetences. Karjeras attīstības atbalstu vairs nevar uzskatīt vienīgi par lietderīgu atbalstu indivīdam pārejā no viena izglītības līmeņa uz citu un no mācībām uz darbu. Lai pielāgotos mainīgajām darba tirgus vajadzībām un uzņēmumu konkurētspējai, ir

jāspēj ātri reaģēt darba vides mainīgajos procesos, radot efektīvu rezultātu. Ilgstoša mācīšanās ir tieši tas, kas mūsdienās ir kļuvusi par galveno faktoru konkurences izturēšanā un veiksmē.

Lai noturētos darba tirgū, indivīdam ir pašam jākļūst par savu karjeras resursu un darba vides procesu vadītāju. Ja indivīds (ne tikai jauniešs, bet arī pieaugušais) nav apguvis karjeras vadības prasmes, viņš arī nespēj īstenot savas personīgās dzīves un savas karjeras veiksmīgu virzību.

Karjeras vadības prasmju attīstīšana ir **viens no** karjeras attīstības atbalsta **mērķiem**. Karjeras attīstības atbalsta mērķis ir sekmēt:

- indivīda spējām un interesēm atbilstoša attīstības virziena (profesijas, izglītības nozares) izvēli;
- karjeras vadības prasmju veidošanu un pilnveidi.

Karjeras vadība (angl. – career management) vai karjeras pašvadība ir cilvēka pašvadīta darbība sava dzīves plāna veidošanā un īstenošanā; tā ietver nepārtrauktu savas karjeras attīstības uzraudzīšanu, novērtēšanu, koriģēšanu un vadīšanu sev vēlamā virzienā.

Karjeras vadības prasmes (angl. – career management skills) ir savas dzīves plānu patstāvīgas veidošanas, loģisku lēmumu pieņemšanas un realizēšanas, kā arī savas karjeras vadīšanas un savu karjeras mērķu īstenošanas prasmes.

Karjeras vadības prasmju pilnveide ir karjeras izglītības rezultāts. Karjeras vadības 8 Eiropas Savienības fondu darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 8.3.5. specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot pieeju karjeras atbalstam izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs" projekts Nr.8.3.5.0/16/I/001 “Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs” prasmju veidošanās un pilnveide notiek vispārējo prasmju veidošanās un pilnveides ietvarā – mācību procesā, veicinot skolēna vispārējo prasmju attīstību, sekmēta arī karjeras vadības prasmju veidošanās, mijšakarībā radot karjeras virzītājspēkus. Skolēna karjeras vadības prasmju veidošanās sākas, apgūstot vienkāršas pamatprasmes (lasītprasmi, rakstītprasmi, runas prasmi, matemātiskās prasmes, sadarbības prasmes), un turpinās sarežģītāku prasmju (digitālās pratības, daudzveidīgu informācijas resursu izmantošanas, pētniecisko, pašizziņas, pašvērtēšanas, dotumu pilnveidošanas, problēmu risināšanas, komunikācijas, lēmumu pieņemšanas, plānošanas u.c.) pilnveides laikā.

Karjeras vadības prasmes nav saistītas ar darbībām noteiktā nozarē vai profesijā, to pamatā ir caurviju prasmes, kas stiprina jaunu zināšanu sasaisti ar personisko pieredzi, palīdz veidot

pozitīvas attiecības un pieņemt atbildīgus lēmumus, jāattīsta visās mācību jomās un mācību priekšmetos, un ir noderīgas dažādās profesionālās darbības jomās.

Mācību procesā, t.sk. karjeras izglītībā, skolēns veido un pilnveido šādas caurviju prasmes:

- kritiskā domāšana un problēmrisināšana;
- jaunrade un uzņēmējspēja;
- pašvadīta mācīšanās;
- sadarbība;
- pilsoniskā līdzdalība;
- digitālā pratība.

Karjeras vadības prasmes ir **prasmju kopums**, ar kura palīdzību cilvēks pašvada savas izglītības un darba gaitas, apkopojot, analizējot un organizējot ar sevi, izglītību un nodarbinātību saistīto informāciju.

Karjeras vadības prasmes

Pašizziņas un pašvadības prasmes	Karjeras iespēju izpētes prasmes	Karjeras lēmumu pieņemšanas un īstenošanas prasmes
Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu	Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām	Prasme veidot karjeras vīziju
Prasme novērtēt un pilnveidot sniegumu	Prasme izvērtēt karjeras iespējas	Prasme izvirzīt karjeras attīstības mērķi
Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi		Prasme izstrādāt un īstenot karjeras attīstības plānu
		Prasme sadarboties karjeras mērķa sasniegšanai

Karjeras lēmumu pieņemšanas prasmei ir izšķirošā loma karjeras vadībā, jo pārdomāti lēmumi ļauj sasniegt vislabākos rezultātus visās karjeras jomās.

Kompetencēs balstītas izglītības pieeja, kas orientēta uz skolēna personalizētu mācīšanos un praktisku darbošanos, daudzveidīgi izmantojot informācijas komunikāciju tehnoloģijas daudzveidīgā mācību vidē, balstīta uz skolēna pašizziņu un pašpieredzes izmantošanu un partnerībā veidotu skolēna – skolotāja mijiedarbību ir karjeras vadības prasmju veiksmīgas pilnveides priekšnoteikums.

Modernai, konkurētspējīgai ekonomikai ir vajadzīgi darbinieki, kam ir prasmes, zināšanas un attieksmes, ko var izmantot jebkurā darba situācijā, un kam ir spējas un vēlēšanās nepārtraukti

pielāgoties un gūt panākumus mainīgajā pasaulē. Tāpēc nodarbinātībai noderīgās prasmes ir būtiska karjeras vadības prasmju sastāvdaļa. Nodarbinātībai noderīgās prasmes tiek definētas kā “īpašību, prasmju un zināšanu kopums, kāds ir nepieciešams ikvienam darba tirgus dalībniekam, lai nodrošinātu savu efektivitāti darbavietā — sava paša izaugsmes, sava darba devēja un visas valsts ekonomikas labā”.

Karjeras attīstības atbalsta metodes

Karjeras attīstības atbalstā izmantojamas daudzveidīgas mācību metodes un metodiskie paņēmieni.

Aptauja

Jautājumu vai jautājumu un atbilžu formā mutvārdos vai rakstveidā veidota informācijas iegūšanas metode. Aptauju izmanto kā heuristisku mācību metodi, lai iegūtu citu mācību metožu (piem., diskusijas, projekta darba u.c.) īstenošanai nepieciešamo informāciju.

Asociāciju kartes

Neliela izmēra daudznozīmīgi attēli, kuri, izraisot asociācijas un “atdzīvinot” atmiņas un izjūtas, palīdz veidot stāstījumu par noteiktām, stāstītājam nozīmīgām tēmām.

Apskats (pārskats)

Skolēni, veicot mācību uzdevumu, vāc informāciju (datus), piem., veic aptauju, anketēšanu u.c., un rezultātus apkopo rakstiskā apskatā (pārskatā).

Āra nodarbības

Skolotāja organizēta mācību organizācijas forma, kuras laikā skolēni ārpus skolas veic skolotāja sagatavotos uzdevumus un meklē atbildes uz skolotāja sagatavotiem jautājumiem. Pārskatu par paveikto āra nodarbībās skolēni var sagatavot klasē vai mājās.

Darbu mape (portfolio)

Skolēna veidota attīstības(t.sk., karjeras attīstības) programma noteiktam laika posmam un kritisks programmas īstenošanas pašnovērtējums. Noteiktā, iepriekš iepļānotā laikā skolotājs kopā ar skolēnu kopīgi izvērtē skolēna sasniegtos rezultātus un programmas īstenošanas laikā radušās problēmas, veicinot skolēna pašizpēti, pašanalīzi un pašregulāciju. Darbu mape ir pašizziņas, pašatklāsmes, paraksturošanas un pašanalīzes instruments, kas cilvēkam palīdz apzināties dabas dotos talantus, savas stiprās puses un priekšrocības, novērtēt sevi un palīdz saskatīt karjeras iespējas. Darbu mapi skolēni var veidot papīra formātā vai digitāli.

Darbs ar tekstu

Skolotājs piedāvā tekstus (rakstveidā, audio un videoierakstos) mācību uzdevuma veikšanai, skolēni iepazīstas ar tekstiem un atbilstoši mācību uzdevumam veido jautājumus par tekstu, analizē tekstu, atbild uz tekstā ietvertajiem jautājumiem u.c.

Demonstrēšana

Skolotājs vai skolēni demonstrē vizuālu informāciju (videofilmas, attēlus, tabulas utt.), parasti – papildinot stāstījumu (lekciju, izklāstu).

Didaktiskā spēle

Pieredzes izglītības metode, spēle, kurai ir skolotāja definēts izglītojošs mērķis un noteikta struktūra. Didaktiskās spēles var iedalīt trīs kategorijās: konstruēšanas spēles (spēles ar materiāliem, detaļām, dažādu telpisku objektu un mehānismu konstruēšana), lomu (simulācijas) spēles (reālās dzīves notikumu, darbību un situāciju atveidošana) un spēles ar noteikumiem (spēles, kurās jāievēro noteikti nosacījumi – galda spēles, kāršu spēles, bingo, sporta spēles, muzikālās spēles u.c.).

Diskusija

Skolotājs vai skolēni piedāvā apspriešanai kādu tematu, skolēni individuāli vai iepriekš mērķtiecīgi izveidotās grupās iesaistās sarunā, argumentēti aizstāvot savu viedokli. Galvenie skolēna uzdevumi diskusijā ir: skaidri izteikt savas domas, ieklausīties citos, censties izprast citu viedokli un uzņemties atbildību.

Domu karte

Grafiskais organizators – tīklveida zīmējums (“zirneklis”), kuru veido lapas vidū apļa centrā ierakstot tēmu (nozīmīgāko jēdzienu) un to ar atzariem savienojot ar apakštēmām. Atzariem piezīmē zariņus, pie kuriem pieraksta atslēgas vārdus (vai pievieno attēlus), kuri saistās ar apakštēmu. Ja nepieciešams, šīs saites, veidojot loģisku sistēmu, var sazarot tālāk. Domu karte palīdz strukturēt domas gaitu: sākt ar vispārīgo (tēmu), pāriet uz konkrēto (apakštēmu) un tikai tad iedziļināties detaļās.

Ēnošana

Karjeras izglītības metode - mācību ekskursijas variants, kurā skolēni, īstenojot mācību uzdevumu, mērķtiecīgi individuāli iepazīstas ar noteiktas profesijas pārstāvja darba ikdienu. Mācību metode palīdz skolēniem pārbaudīt sevi darba vidē, izzināt savas intereses un dod iespēju labāk iepazīt izvēlēto profesiju. Pēc Ēnu dienas skolēni dalās pieredzē ar klases biedriem, dodot iespēju ikvienam skolēnam vairāk uzzināt par dažādām profesijām.

Grafiskais organizators (grafiskais informācijas organizators)

Noteiktā sistēmā sakārtotas informācijas vizuāls attēlojums, izmantojot specifiskus simboliskus apzīmējumus. Grafiskie informācijas organizatori (tabulas, shēmas, diagrammas, domu kartes u.c.) palīdz abstraktas idejas attēlot konkrētākā veidā, parādīt informācijas vienību (faktu, jēdzienu, koncepciju u.c.) savstarpējās attiecības, sakārtot un organizēt idejas, vieglāk iegaumēt un atcerēties informāciju.

Heiristiskas (daļēju meklējumu) pārrunas

Skolotāja vadītas pārrunas, kuru laikā skolēni nonāk pie subjektīvi jauniem atklājumiem.

Intervija

Skolēni, atbilstoši skolotāja dotajam uzdevumam, iztaujā par noteiktu tematu vienu vai vairākus cilvēkus, pēc sarunas apkopo rezultātus un veido secinājumus.

Jautājumi – atbildes

Skolotājs vai skolēni mutvārdos vai rakstiski uzdod jautājumus par noteiktu tematu un atbild uz tiem.

Katehētiskas pārrunas

Pārrunas, kuru laikā skolēni precizē un nostiprina esošās zināšanas.

Klausīšanās metode

Skolēni uzmanīgi klausās stāstījumu, individuāli pieraksta mācību uzdevumam atbilstošo informāciju (jautājumus, problēmas, viedokļus), stāstījuma beigās uzdod jautājumus (ja nepieciešams), un noslēgumā, atbilstoši mācību uzdevumam, sniedz atgriezenisko saiti vai ziņojumu.

Kolāža

Skolēnu individuāli, pāros vai grupās veidots kompozicionāli vienots attēls, kurā skolēni atklāj savu priekšstatu par kādu skolotāja dotu tematu, piem., veido kolāžu par sociālo vidi 22 klasē, vērtējot savstarpējās attiecības. Kolāžas veidošanā var izmantot visdažādākos materiālus, metode ļauj skolēniem izmantot savas prasmes jaunākajās tehnoloģijās, savā darbā lietojot, piemēram, interneta resursus, digitālās kameras, kolāžas, izmantojot datoru vai viedtālruni, var veidot arī internetā.

Kooperatīvā mācīšanās (grupu darbs)

Mācību metode, kuru īstenojot skolotājs izveido skolēnu grupas tādu uzdevumu vai projekta darbu veikšanai, kuros nepieciešama produktīva grupas dalībnieku sadarbība, t.i., uzdevuma rezultāti atkarīgi no katra grupas dalībnieka ieguldījuma kopējā darbā. Risinot uzdevumu, grupas dalībnieki pilnveido saskarsmes prasmes, mācās sadarboties un viens no otra. Skolotājs organizē mācības un konsultē skolēnus. Metodi var izmantot gan plaša informācijas klāsta apkopošanai, gan arī radošu uzdevumu izpildei, piem., komiksa veidošanai par noteiktu tēmu.

Krustvārdu mīklas

Viens no intelektuāli radošo didaktisko spēļu (projektēšanas spēles, burtu, skaitļu mīklas, anagrammas u.c.) veidiem, kas īpaši lietderīgs jēdzienu izpratnes nostiprināšanā.

Lomu spēles

Mācību metode, kurā skolotājs piedāvā skolēniem mācību situācijas, ko iespējams atveidot lomās, aprakstu (rakstveidā vai mutvārdos). Skolēni iejūtas lomās atbilstoši mācību situācijā ietvertajam uzdevumam. Citi skolēni veic skolotāja dotu uzdevumu – vēro, pieraksta, vērtē atbilstoši noteiktiem kritērijiem u.c., lai pēc situācijas izspēlēšanas izteiktu viedokli diskusijā.

Mācību ekskursija

Āra nodarbību forma, kas dod iespēju skolēniem dabiskos apstākļos iepazīt dažādas parādības un procesus; reālu notikumu vai darbības vietu apmeklējums, kas ļauj iegūt jaunu informāciju dabiskā vidē, padziļināt mācību satura izpratni, integrēt dažādos mācību priekšmetos gūtās zināšanas un prasmes un pilnveidot skolēnu sociālās prasmes. Pirms mācību ekskursijas skolēni saņem mācību uzdevumus, kuri individuāli vai grupās jāveic ekskursijas laikā. Pēc ekskursijas skolēni sagatavo pārskatu par paveikto un demonstrē to pārējiem, vai iesniedz skolotājam.

Pārrunas

Dialogiska mācību metode, kuru īstenojot runātājs(skolotājs vai skolēns) ar mērķtiecīgu un loģiski secīgu jautājumu palīdzību palīdz klausītājiem, kuriem ir vai pārrunu laikā būs iespēja iegūt priekšzināšanas, konstruēt jaunas atziņas.

Piramidālā diskusija

Mācību metode, kurā notiek pakāpeniska pāreja no individuālā darba uz diskusiju klasē (grupā). Pēc mācību uzdevuma saņemšanas, skolēni strādā individuāli, izdarot uzdevumā

paredzētās izvēles un pieņemot lēmumus. Pēc tam skolēni apvienojas pāros un apspriež individuāli pieņemtus lēmumus, izveidojot kopīgu pāra viedokli par veicamo uzdevumu. Nākamajā posmā, diviem pāriem apvienojoties, diskusija un lēmuma pieņemšana, no visām izvēlēm izveidojot vienu kopēju izvēli, notiek četratā. Diskusija turpinās aizvien lielākās grupās, kamēr viens kopējs lēmums tiek pieņemts klases kopējā diskusijā. Nobeigumā skolēni skolotāja izvēlētā veidā izvērtē kopējo lēmumu un tā pieņemšanas gaitu.

Praktiskais darbs

Skolēni atbilstoši mācību uzdevumam veic mācību darbu, lietojot apgūtās zināšanas, prasmes un īstenojot savas radošās ieceres, strādājot individuāli vai grupā.

Prāta vētra

Mācību metode, kurā skolotājs uzdod jautājumu vai izvirza problēmu un skolēni īsi izsaka iespējamās atbildes, idejas, risinājumus u.c., uzmanīgi klausoties, papildinot, bet nekomentējot un nevērtējot citu teikto. Metodi ieteicams izmantot kā ieaicināšanas fāzes sastāvdaļu, lai aktualizētu esošās skolēnu zināšanas un izpratni, sākot jaunu tēmu.

Projektu metode

Mācību metode, kuru īstenojot, skolēni individuāli vai darba grupās formulē idejas un jautājumus, iegūst informāciju, pēta un risina problēmas, apkopo darba rezultātus un iepazīstina ar tiem citus skolēnus. Skolotājs palīdz skolēniem formulēt projekta mērķi, izveidot darba grupas un sniedz atbalstu projekta izveidē.

Radošais darbs

Skolēnu pašizpaušmes metode, mācību uzdevuma īstenošana individuālās vai kooperatīvās mācīšanās rezultātā radīta stāsta, esejas, dzejas, aforisma, zīmējuma, attēla u.c. formā.

Sarunas mazās grupās

Mācību metode, kurā skolēni, saskaņā ar pašu pieņemtiem noteikumiem, veic skolotāja dotu uzdevumu, sarunājoties mērķtiecīgi izveidotās grupās, kur katrs izsaka savu viedokli vai vērtējumu un dalās pieredzē, kā arī saņem informāciju no citiem.

Simulācija

Situāciju izspēles metode, kurai, salīdzinot ar lomu spēli, raksturīga lielāka nenoteiktība skolotāja piedāvātajā situācijas aprakstā, elastīgums un sarežģītība.

Situāciju analīze

Mācību metode, kurā skolotājs piedāvā skolēniem reālas vai izdomātas situācijas aprakstu (rakstiski vai mutiski), audio vai videoierakstu un uzdod jautājumus par šo situāciju. Skolēni pārrunā, analizē, pieraksta, secina un atbilstoši situācijas analīzes mērķim veido kopsavilkumus vai ieteikumus.

Situāciju izspēle

Mācību metode, kurā skolotājs piedāvā skolēniem reālas vai izdomātas problēmsituācijas aprakstu (rakstveidā vai mutvārdos). Skolēni meklē situācijas risinājumus, izspēlējot situāciju lomu spēlē (ja situācijas aprakstā skaidri definētas dalībnieku lomas) vai simulācijā (ja lomas situācijā ir nenoteiktas vai neviennozīmīgas). Metodi īstenojot, skolēni var veidot un izspēlēt iespējamās situācijas attīstības scenārijus, un saņemt atgriezenisko saiti no citiem skolēniem un skolotāja. Skolotājs var modelēt izspēlei skolēnu dzīves pieredzei līdzīgas situācijas.

Spēle

Noteiktu darbību kopums vēlamā rezultāta sasniegšanai, kam piemīt sacensības pazīmes un kas ietver ne tikai prasmju un iemaņu mērķtiecīgu, noteikumiem atbilstošu izmantošanu, bet arī nejaušības elementus un brīvas interpretācijas, darbības un rīcības iespējas. Spēle veicina 24 izziņas spēju, sadarbības prasmju un radošuma attīstību un veicina spriedzes samazināšanos.

Stāstījums (izklāsts, lekcija)

Mācību metode, kuru īstenojot skolotājs vai skolēns izklāsta kāda temata saturu (piem., idejas, viedokļus, faktus, teorijas vai notikumus), bet klausītāji (piem., citi skolēni) klausās, veido pierakstus atbilstoši uzdevumam, uzdod jautājumus.

SVID analīze

Ārējo (iespējas un draudi) un iekšējo (priekšrocības un trūkumi) ietekmes faktoru noteikšanas metode. Metode ļauj izvērtēt un prognozēt indivīda, grupas vai organizācijas un apkārtējās vides faktoru mijiedarbību.

Venna diagramma

Grafiskais organizators, kuru izmanto kopīgā un atšķirīgā noteikšanai un jēdzienu definēšanai. Venna diagrammu zīmē kā vairākus, parasti divus vai trīs pārklājošos apļus. Diagramma ļauj uzskatāmi parādīt dažāda rakstura attiecības starp jēdzieniem, grupām, kategoriju kopām u.c. Atspoguļojot informāciju diagrammā, apļu daļās, kuras nepārklājas,

raksta atšķirīgo, daļās, kurās apli pārklājas – kopīgo. Apkopojot individuāli vai mazajās grupās izveidoto Venna diagrammu saturu, skolotājs, uzklusot argumentētus skolēnu viedokļus, var veidot lielu diagrammu uz tāfeles un organizēt diskusiju par jēdzienu attiecībām.

Viktorīna

Spēles veids, kas liek skolēniem koncentrēt zināšanas, saskatīt būtisko, lietu un parādību loģisko kārtību un noformulēt to vārdos. Skolēnus var iesaistīt viktorīnā kā dalībniekus, kā arī var piedāvāt skolēniem pašiem mācību procesā veidot uzdevumus.

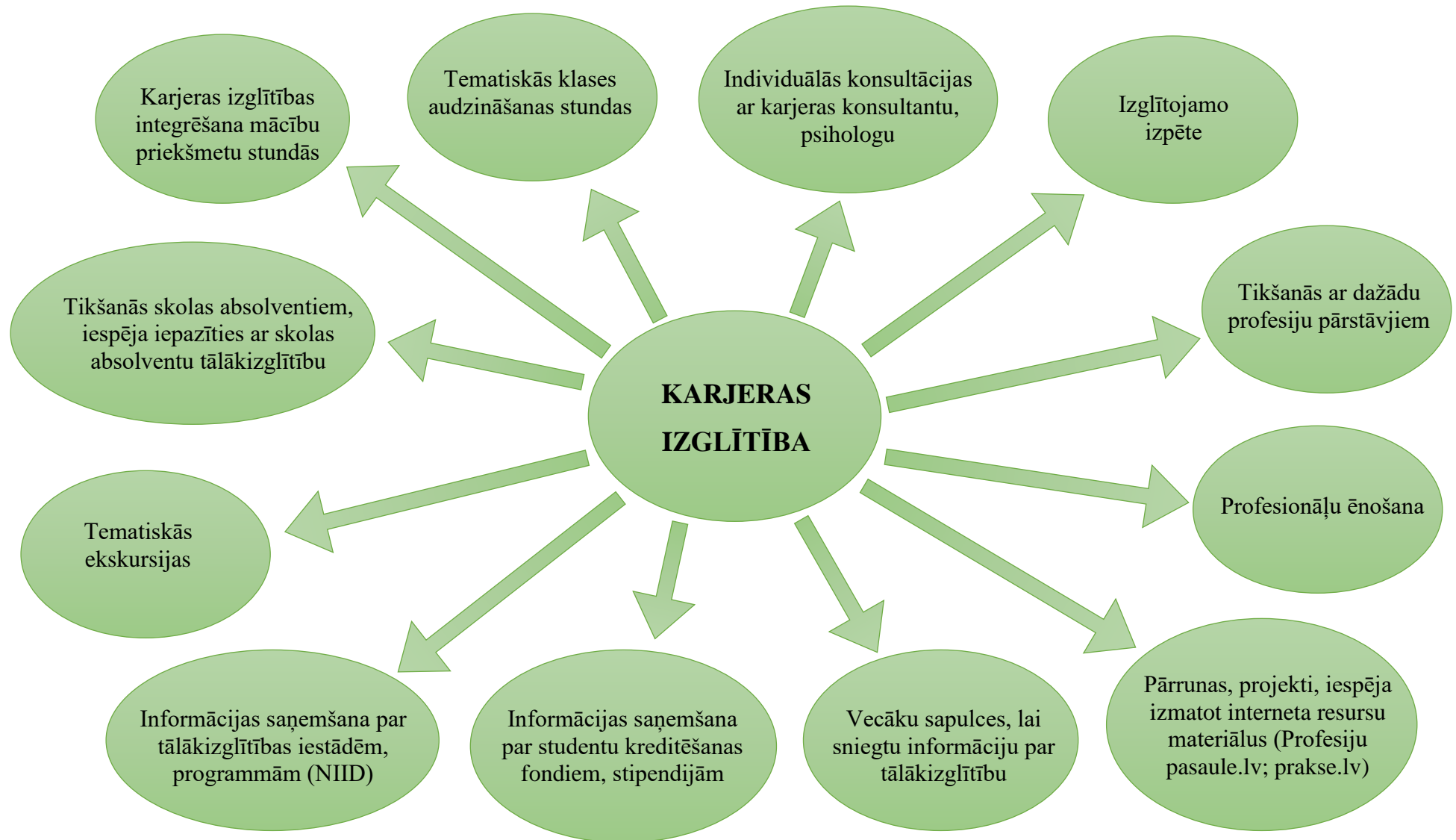
Vizualizēšana

Mācību metode, kurā skolotājs vai skolēni informācijas uztveres atvieglošanai un papildināšanai izmanto vai patstāvīgi izveido simboliskus uzskates līdzekļus, piem., domu kartes, shēmas, diagrammas, tabulas, plānus, kartes, zīmējumus u. c. Lietojot vizualizācijas metodes, skolēni pilnīgo vizuālo uztveri, apgūst skaidrāku redzējumu uz lietām un pilnveido spēju paskatīties uz problēmām no cita skatupunkta un ieraudzīt problēmu risinājumu skaidrākā perspektīvā.

Zinātniskās pētniecības darbs

Mācību metode, kuru īstenojot skolēni patstāvīgi vai ar skolotāja palīdzību izvēlas pētāmo problēmu, izvirza pētījuma jautājumus vai hipotēzi, definē pētījuma mērķi un uzdevumus, izvēlas pētniecības metodes, kā arī plāno un veic pētījumu. Pētījuma noslēgumā, pamatojoties uz tā rezultātiem, skolēni izdara secinājumus, sagatavo pētījuma atskaiti un iepazīstina ar pētījuma rezultātiem citus skolēnus (audzēkņus).

Atbalsta sistēma izglītojamiem karjeras izglītībā

Karjeras izglītībā sasniedzamais karjeras vadības prasmju līmenis katrā klašu grupā

Prasme	Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi	Beidzot 12. klasi
Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu PI (pašizziņa)	Pastāsta par saviem sasniegumiem un prasmēm, kas padodas vislabāk, kā arī par neizdošanos un kļūdām.	Nosauc savas darbības stiprās un vēl pilnveidojamās puses, analizē personiskās īpašības un uzvedību, skaidro, kas ietekmē darbību izvēli un sniegumu (panākumus vai neizdošanos) dažādās karjeras jomās (mācības, interešu izglītība, brīvā laika aktivitātes, mājas darbi).	Patstāvīgi analizē sava snieguma saistību ar personiskajām īpašībām un uzvedību dažādās karjeras jomās (mācību darbs, interešu izglītība, brīvā laika aktivitātes, mājas darbi). Atpazīst savas darbības stiprās puses un ar pieaugušā atbalstu atrod dažādus veidus, kā attīstīt savas domāšanas un uzvedības pilnveidojamās puses.	Patstāvīgi un regulāri analizē un reflektē par sava snieguma saistību ar emocijām, personiskajām īpašībām un uzvedību dažādās karjeras jomās (mācību darbs, interešu izglītība, brīvā laika aktivitātes, mājas darbi), patstāvīgi rod veidus, kā attīstīt spējas pārvaldīt savu domāšanu, emocijas un uzvedību.
Prasme novērtēt un pilnveidot sniegumu PI	Uzdod jautājumus par pašreizējo sniegumu karjeras jomā (mācības, brīvā laika aktivitātes, interešu izglītība, mājas darbi u.c.) un ar pieaugušā atbalstu, iedvesmojoties no citu sasniegumiem, meklē idejas tās uzlabošanai.	Izvērtē pašreizējo sniegumu karjeras jomā (mācības, brīvā laika aktivitātes, interešu izglītība, mājas darbi u.c.) izmanto radošās domāšanas stratēģijas, lai nonāktu pie idejām tās pilnveidei, iedvesmojas no citu idejām, tās papildina.	Izzina savu esošo karjeras situāciju no dažādiem skatpunktiem, lieto un pielāgo situācijai atbilstošas radošās domāšanas stratēģijas, lai nonāktu pie jaunām un noderīgām idejām, iedvesmojas no citu pieredzes.	Raugoties uz esošo karjeras situāciju no dažādiem skatpunktiem, pamana jaunas iespējas; mērķtiecīgi un elastīgi izmanto citu pieredzi vai attīsta savas ideju radīšanas stratēģijas, lai nonāktu pie jauniem un noderīgiem risinājumiem

Prasme novērtēt un pilnveidot sniegumu PI		Ar skolotāja atbalstu izveido un patstāvīgi papildina darbu mapi (portfolio).	Patstāvīgi pilnveido darbu mapi. Izmanto piemērotākās digitālo tehnoloģiju sniegtās iespējas digitālās darbu mapes veidošanā	Mērķtiecīgi izvēlas vai pielāgo un efektīvi izmanto atbilstošas digitālās tehnoloģijas digitālās darbu mapes veidošanā.
			Nosauc savas priekšrocības darbam vai uzņēmējdarbībai noteiktā nozarē (profesijā) Latvijā vai ārzemēs	Analizē savas priekšrocības darbam vai uzņēmējdarbībai noteiktā nozarē (profesijā) Latvijā vai ārzemēs
	Ar skolotāja atbalstu plāno laiku mācībām un darbam	Patstāvīgi plāno laiku mācībām un darbam	Patstāvīgi izvēlas un iekļauj plānā savām vajadzībām un interesēm atbilstošas aktivitātes, nosakot šo izvēļu priekšrocības un trūkumus	Pieņem lēmumus, novērtējot savas vajadzības, zināšanas un intereses, patstāvīgi plāno savu ikdienu saistībā ar nākotnes karjeru.
	Ar pedagoga atbalstu seko iepriekš izvirzītu snieguma kritēriju izpildei un novērtē savu mācību darbu un mācīšanās pieredzi	Patstāvīgi seko iepriekš izvirzītu snieguma kritēriju izpildei dažādās karjeras jomās un nosaka, vai un kā sniegumu uzlabot.	Patstāvīgi veido savus kritērijus, kas liecina par mērķa sasniegšanu dažādās karjeras jomās, izzina sava padarītā progresu un nosaka, vai un kā uzlabot sniegumu. Izmanto kļūdas, lai mērķtiecīgi mainītu savu darbību	Patstāvīgi izmanto kritērijus, kas palīdz īstenot darba uzraudzīšanu un pilnveidošanu dažādās karjeras jomās, izvērtē, apkopo un turpmākā darba procesā mērķtiecīgi izmanto gūto pieredzi.
Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi	Nosauc savus dotumus, sasniegumus, intereses un vajadzības. Pastāsta par savas mācīšanās progresu un	Prot pastāstīt par saviem dotumiem, sasniegumiem, interesēm un vajadzībām, raksturot sava padarītā	Mērķtiecīgi plāno un veido strukturētu un saturīgu mutvārdu runu karjeras attīstības mērķa sasniegšanai	Veido un prezentē tekstus karjeras mērķu sasniegšanai (piem., savu dotumu, sasniegumu, interešu,

PI	prasmēm, veido saprotamu mutvārdu runu un reaģē uz klausītāju jautājumiem.	progresu, izmantojot vienotu kritēriju sistēmu, iesaistās dialogā ar klausītājiem.	(piem., darba devēja informēšanai), rosina klausītājus uz diskusiju.	vajadzību un nākotnes nodomu savstarpējās saistības atklāšanai), bagātina tos ar specifiskiem līdzekļiem (balss toni, tēlainu valodu, precīzu un aprakstošu vārdu krājumu, neverbālajiem saziņas līdzekļiem), lai sasniegtu komunikatīvo mērķi
Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi PI				Izmanto svešvalodu savu karjeras attīstības mērķu sasniegšanai starptautiskā kontekstā klātienē vai virtuālā vidē
	Sniedz par sevi informāciju anketā.	Atbilstoši adresātam un saziņas mērķim raksta un pēc parauga noformē atbildes uz strukturētas aptaujas jautājumiem	Raksta patstāvīgi lietišķo vēstuli, iesniegumu, dzīves gaitas aprakstu (CV) un motivācijas vēstuli, arī digitālajā formā un e-vidē.	Patstāvīgi vai pēc noteiktiem paraugiem veido profesionālajai saziņai atbilstošus rakstveida tekstus (iesniegumu, dzīvesgaitas aprakstu (CV) un motivācijas vēstuli), identificē raksturīgākās kļūdas lietišķajā saziņā.
	Izmanto digitālās tehnoloģijas informācijas sniegšanai pēc norādījumiem.	Izmanto digitālās tehnoloģijas informācijas par karjeras pieredzi prezentēšanai un pārraidei.	Izvēlas un izmanto ar karjeras mērķu sasniegšanu saistīta satura (dzīves apraksti, motivācijas vēstules) radīšanai un pārraidei piemērotākās	Mērķtiecīgi izvēlas vai pielāgo un efektīvi izmanto atbilstošas digitālās tehnoloģijas, lai radītu, prezentētu un pārraidītu

			digitālo tehnoloģiju sniegtās iespējas	karjeras mērķu sasniegšanai nozīmīgu saturu
Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām KII (karjeras iespēju izpēte)	Meklē pārbaudītus faktus par karjeras iespējām un pats tos pārbauda.	Pārlicinās, vai iegūta pietiekami vispusīga un precīza informācija par karjeras iespējām, pārbauda tās ticamību.	Tiecas iegūt vispusīgu un precīzu informāciju par karjeras iespējām, nosaka atsevišķus faktorus, kas traucē iegūt patiesu informāciju	Gūst vispusīgu, precīzu informāciju par karjeras iespējām, izvērtē tās ticamību un analizē, kādēļ atsevišķās situācijās ticamu informāciju iegūt ir grūtības
Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām KII	Izmanto digitālās tehnoloģijas karjeras informācijas meklēšanai pēc norādījumiem.	Izmanto digitālās tehnoloģijas, lai iegūtu un apstrādātu informāciju par karjeras iespējām.	Izmanto piemērotākās digitālo tehnoloģiju sniegtās iespējas, lai atrastu un apstrādātu informāciju par karjeras iespējām.	Mērķtiecīgi izvēlas vai pielāgo un efektīvi izmanto atbilstošas digitālās tehnoloģijas, lai atrastu un apstrādātu informāciju par karjeras iespējām
	Salīdzina uzņēmumus savā novadā un pilsētā, meklē informāciju par veiksmīgiem sava novada uzņēmumiem un stāsta par tiem.	Analizē publiski pieejamo informāciju, lai noskaidrotu, kādi uzņēmumi un kādās nozarēs ir izplatīti vietējā pašvaldībā, un kādu profesiju pārstāvji nodarbināti tajos	Balstoties uz konkrētiem piemēriem, analizē dažādas uzņēmējdarbības un nodarbinātības formas un to priekšrocības dažādās nozarēs un profesijās.	Atlasa un analizē informāciju par izglītības un darba iespējām Latvijā un ārzemēs
	Nosauc un no sava redzespunkta stāsta par vecāku un citu ģimenes locekļu profesijām	Salīdzina profesiju veidus, balstoties uz tajās veicamo darba specifiku: fizisks – garīgs darbs, darbs telpās – darbs ārā u.tml.	Atlasa, apkopo un analizē informāciju par dažādās nozarēs un profesijās nepieciešamajām zināšanām, prasmēm un personības īpašībām	Atlasa un analizē informāciju par dažādās nozarēs un profesijās nepieciešamajām zināšanām, prasmēm un personības īpašībām un par darba tiesisko regulējumu,

				t.sk., par darba vides riska faktoriem Latvijā
Skaidro, kā jaunas prasmes, zināšanas un uzņēmība palīdz sasniegt mērķus un īstenot savas intereses un iespējas darba tirgū.	Pēc skolotāja dotā parauga analizē informāciju par veicamā darba saturu, aprīkojumu, darbarīkiem, darba vidi un darba apstākļiem dažādās profesijās	Analizē informāciju par veicamā darba saturu, aprīkojumu, darbarīkiem, darba vidi un darba apstākļiem dažādās profesijās		Analizē informāciju par profesiju klasificēšanas iespējām, profesionālo interešu jomām un nozarēm
Atpazīst profesijas pēc darba pienākumu aprakstiem vai demonstrējumiem, darbarīku un darba attēliem	Atlasa un vizualizē un informāciju par darba saturu dažādās nozares profesijās	Atlasa, analizē, vizualizē un strukturē informāciju par profesiju saturu dažādās nozarēs		Raksturo vaļasprieku, mācību priekšmetu satura un profesionālo interešu savstarpējo atbilstību
Izmantojot vienkāršu situāciju piemērus, pamato, kāpēc darbs ir vērtība	Skaidro dažādu profesiju nozīmi savā, ģimenes un kopienas dzīvē	Analizē dažādu profesiju nozīmi savā, ģimenes un kopienas dzīvē		Raksturo vērtību realizēšanas iespējas profesionālajā darbībā
Saskata vienkāršas ar sekmīgu karjeru saistītas kopsakarības sabiedrībā (skolā, ģimenē un vietējā kopienā).	Skaidro sekmīgas karjeras ietekmi uz tās īstenotājiem, viņu ģimenes locekļiem, vietējo kopienu ekonomiku un sabiedrību nacionālā mērogā un saskata savu nepieciešamību iesaistīties savas kopienas dzīvē	Analizē, kā sekmīga atsevišķu indivīdu karjera ietekmē pašus, viņu ģimenes locekļus, vietējo kopienu ekonomiku un sabiedrību Eiropas mērogā un pamato to, ar dažādos avotos gūtu informāciju un statistikas datiem		Skaidro un pamato savu skatījumu par izglītības, nodarbinātības kopsakarībām gan vietējā, gan globālā mērogā; izvērtē indivīdu, sabiedrības un vides mijiedarbību karjeras attīstības kontekstā.
Veido stāstījumu par darba darītājiem, kuru rakstura īpašības, zināšanas un prasmes	Iepazīst un izvērtē veiksmīgus paša izvēlētas nozares pārstāvjus, lai izdarītu	Salīdzina veiksmīgus paša izvēlētas nozares pārstāvjus, lai izdarītu secinājumus par		Salīdzina darba devēju un klientu prasības dažādos laika posmos un valstīs, lai izdarītu

	ir pašam nozīmīgas, pamato savu izvēli. Pauž savus uzskatus par sadzīves situācijām, ņemot vērā savas un citu cilvēku vajadzības un vēlmes	secinājumus par viņu sasniegumiem un īpašībām, kas nodrošinājušas panākumus	viņu sasniegumiem un īpašībām, kas nodrošinājušas panākumus.	secinājumus par darba tirgus, t.sk., uzņēmējdarbības, attīstības tendencēm.
	Pēc skolotāja dotajiem kritērijiem salīdzina, interpretē, novērtē, savieno un grupē vienkāršu informāciju par karjeras iespējām	Pēc dotajiem un paša radītajiem kritērijiem salīdzina, interpretē, novērtē, savieno un grupē informāciju par karjeras iespējām.	Mērķtiecīgi izzina, analizē, izvērtē un savieno dažāda veida informāciju par karjeras iespējām, izprot to kontekstu.	Mērķtiecīgi kritiski analizē karjeras iespējas, izzinot, analizējot un kritiski izvērtējot to kontekstu. Lai sasniegtu konkrētu mērķi, sintezē un interpretē informāciju
	Veido savā pieredzē un viedoklī balstītu argumentāciju karjeras iespēju raksturošanai. Formulē savus secinājumus, saskaņā ar dotajiem norādījumiem	Veido dotajā karjeras iespējas kontekstā faktos balstītu argumentāciju, atšķirot atbilstošo no neatbilstošā un svarīgo no mazāk svarīgā. Patstāvīgi formulē tiešus, vienkāršus secinājumus.	Raksturojot karjeras iespējas, atšķir faktos balstītu apgalvojumu no pieņēmuma, faktus no viedokļa, un patstāvīgi formulē pamatotus secinājumus.	Raksturojot karjeras iespējas, spriež no konkrētā uz vispārīgo un no vispārīgā uz konkrēto. Argumentē, pierādot izteiktā apgalvojuma ticamību un veidojot pamatotus secinājumus, pamana un novērš loģiskās argumentācijas kļūdas
Prasme veidot karjeras vīziju KLP (karjeras lēmumu pieņemšana)	Ar prieku fantazē par dažādām karjeras attīstības iespējām. Ir atvērts jaunai karjeras pieredzei.	Ar ieinteresētību uztver dažādas karjeras attīstības iespējas, izmanto iztēli, lai veidotu neikdienišķas sakarības. Uzdrīkstas mēģināt paveikt kaut ko jaunu	Uz dažādām karjeras attīstības iespējām raugās ar zinātkāri, Iztēlojas nebijušus risinājumus. Ir gatavs pieņemt nenoteiktību un jaunus izaicinājumus	Interesējas par atklājumiem un inovācijām, proaktīvi meklē jaunas karjeras attīstības iespējas, lai, tās īstenojot, efektīvi uzlabotu savu un citu dzīves kvalitāti.

	Pauž savu viedokli par karjeras iecerēm un uzklausa citu viedokli.	Piedalās savu karjeras ieceru apspriešanā un izvērtēšanā	Piedalās diskusijās par savām karjeras iecerēm	Piedalās diskusijās par savām karjeras iecerēm, pauž savu viedokli, noskaidro citu viedokļus un to pamatojumu, nosaka kopīgo un atšķirīgo, pauž piekrišanu vai nepiekrišanu
Prasme izvirzīt karjeras attīstības mērķi KLP	Atpazīst un formulē karjeras attīstības problēmu saistošā, ar personisko pieredzi saistītā kontekstā	Ar pedagoga atbalstu nosaka reālas karjeras attīstības vajadzības, atpazīst un formulē karjeras attīstības problēmu dotajā kontekstā.	Nosaka reālas karjeras attīstības vajadzības, raksturo problēmas būtību, atpazīst un formulē karjeras attīstības problēmu cēloņsakarību un dažādu nosacījumu savstarpējās mijiedarbības kontekstā	Patstāvīgi nosaka aktuālas karjeras attīstības vajadzības, precīzi formulē karjeras attīstības problēmu un pamato nepieciešamību to risināt.
	Ar pedagoga atbalstu izvirza karjeras attīstības mērķi, piedāvā risinājumus, izvēlas labāko risinājumu	Izvirza karjeras attīstības mērķi, piedāvā risinājumus, izvēlas labāko un nolemj to īstenot	Formulē kontekstā balstītus strukturētus pieņēmumus. Izvirza karjeras attīstības mērķi, piedāvā risinājumus, izvēlas labāko un nolemj to īstenot	Izvirza karjeras attīstības mērķi, piedāvā vairākus risinājumus, izvērtē tos attiecībā pret mērķi, izvēlas un nolemj īstenot labāko risinājumu
	Ar pieaugušā atbalstu izvirza karjeras attīstības mērķi mācību uzdevumā un plāno savas darbības soļus, lai to izpildītu.	Patstāvīgi izvirza vairākus karjeras attīstības (mācīšanās) mērķus un plāno, kā tos īstenot gan vienatnē, gan grupā.	Izvirza īstermiņa un ilgtermiņa karjeras attīstības (t.sk. mācīšanās) mērķus, plāno to īstenošanas soļus, uzņemas atbildību par to izpildi	Regulāri un atbilstoši savām karjeras attīstības vajadzībām izvirza īstermiņa un ilgtermiņa karjeras attīstības mērķus; formulē kritērijus, pēc kuriem izvērtēt, vai mērķis ir

				sasniegts; plāno mērķa īstenošanas soļus; uzņemas atbildību par savu lomu soļu īstenošanā un mērķu sasniegšanā
	Izvirza īstermiņa mērķus savu interešu attīstīšanai, jaunu zināšanu un prasmju apgūšanai.	Izvirza sev īstermiņa mērķus, izmantojot gan savu, gan nozīmīgu citu cilvēku pieredzi	Plāno savu izaugsmi saistībā ar mācībām un vaļaspriekiem, balstoties uz savu stipro pušu un grūtību jomu apzināšanos	Izvirza dzīves mērķus un darbojas, lai prognozētu, patstāvīgi pieņemtu atbildīgus un izsvērtus lēmumus par savu nākotnes darbības jomu (karjeru), ņemot vērā informāciju par izmaiņām darba tirgū un respektējot savas vajadzības un vērtības
Prasme izstrādāt un īstenot karjeras attīstības plānu KLP	Raksturojot savu pieredzi līdzīgās situācijās, izsaka idejas karjeras attīstības mērķa sasniegšanai. Ar pedagoga atbalstu veido karjeras attīstības plānu, īsteno to un izvērtē rezultātu	Iztēlojoties karjeras mērķa sasniegšanas gaitu un eksperimentējot domās, veido karjeras attīstības plānu, īsteno to, izvērtē paveikto pēc paša radītiem kritērijiem un iesaka uzlabojumus	Spriežot “atpakaļgaitā” un atrodot pretpiemērus, veido karjeras attīstības situācijas modeli un tajā pamatotu karjeras attīstības plānu. Īsteno to un, ja nepieciešams, īstenošanas laikā pielāgo plānu mainīgajai situācijai, meklē citu pieeju, paņēmieni. Izvērtē paveikto un plāno uzlabojumus turpmākajam darbam.	Patstāvīgi izstrādā karjeras attīstības plānu; īsteno to, izvēloties, lietojot un pielāgojot piemērotas problēmrisināšanas stratēģijas; elastīgi reaģē uz neparedzētām izmaiņām; izvērtē paveikto un gūtos secinājumus izmanto arī citā kontekstā.

		Izzina pieejamos resursus un atrod jaunus, lai īstenotu savu karjeras ieceri.	Elastīgi un izsvērti izmanto pieejamos resursus un rod jaunus, lai īstenotu savu karjeras ieceri	Efektīvi organizē resursus, lai īstenotu savu karjeras ieceri; patstāvīgi meklē, izvērtē un atbildīgi izmanto citu idejas
	Īstenojot karjeras attīstības plānu, nepadodas, ja neizdodas to īstenot, bet mēģina vēlreiz	Saskaroties ar grūtībām karjeras attīstības plāna īstenošanā, meklē atbalstu un izmanto to.	Saskaroties ar grūtībām karjeras attīstības plāna īstenošanā, neatlaidīgi meklē un rod risinājumu.	Kļūdas un grūtības karjeras attīstības plāna īstenošanā izmanto kā iespēju izaugsmei
Prasme sadarboties karjeras mērķu sasniegšanai KLP	Skaidro savstarpējā atbalsta nepieciešamību un izpausmes karjerā un sadzīvē un piedalās tā nodrošināšanā	Analizē piemērus par sadarbības izpausmēm karjerā un sabiedrībā	Veido rīcības plānu un īsteno sadarbību savu karjeras attīstības mērķu sasniegšanai.	Plāno un īsteno nozīmīgu, cieņpilnu verbālu, neverbālu un digitālu komunikāciju karjeras attīstības mērķu sasniegšanai. Piedāvā savas idejas, lai iedvesmotu citus īstenot viņu karjeras ieceres.

Karjeras izglītības programmas īstenošanas plāns

Karjeras izglītība tiek īstenota, izmantojot dažādas darba organizācijas formas – mācību priekšmetu stundas, klases stundas, individuālās nodarbības, dažādus ārpusstundu pasākumus u.c.

Pamatskolas posms

1. klase

Mācību priekšmetu stundas	Temats	Karjeras vadības prasme	Temata apguves norise/Sasniedzamais rezultāts		Stundu /pasākumu skaits
Klases audzināšanas stunda	Darba pasaules iepazīšana	KII	Kas ir profesija? Manu vecāku, ģimenes locekļu darbs	Skaidro, kas ir profesija. Zina, kur un par ko strādā vecāki un citi ģimenes locekļi.	1
		KII	“Profesiju pasaulē”	Ir priekšstats par profesiju daudzveidību; nosauc vairākas profesijas	1
	Darba nozīme cilvēka dzīvē	KII	Nozīmīgās profesijas	Identificē profesijas nozīmīgos aspektus	1
Valodu m. j.	1.3. Mana raibā ikdiena.	PI	Mana diena	Ar skolotāja atbalstu un vizuālo materiālu palīdzību izveido diennakts apli, izmantojot darbību kartītes	2
				Stāsta par savu dienas režīmu, sasaistot to ar konkrētu diennakts laiku	
	1.4. Reiz es būšu...	KII	Mani draugi	Mācās veidot domu karti par savu draugu: vārds, vecums, izskats, viena vai divas rakstura īpašības, kopīgas intereses.	1
				Pēc izveidotās domu kartes stāsta par savu draugu	
			Manu vecāku nodarbošanās	Lasa, klausās literāru darbu fragmentus par dažādām profesijām	2
				Stāsta par savu vecāku profesijām, klausās klasesbiedru stāstījumos; uzdod tematiski saistītus jautājumus; saskata kopīgo un atšķirīgo savā un citu klasesbiedru stāstījumos par vecāku profesijām.	

				Pēc parauga mācās pierakstīt profesiju nosaukumus.	5
				Spēlē profesiju nosaukumu loto, domino, atmiņas, vārdu skaidrojuma (piemēram, “Alias”) u. c. spēles.	
		KII	Dažādība profesiju pasaulē	Skatās, vēro, klausās atšķirīgus informācijas avotus par dažādām nodarbošanās jomām un ar tām saistītajām profesijām	
				Mācās saskatīt kādai profesijai nepieciešamās apgūstamās zināšanas un prasmes, raksturo tās; izsaka viedokli, vai izvēlētos šo profesiju, pamatojot atbildi; Ar skolotāja palīdzību veido tabulu: Profesijas nosaukums/Kas jāzina/Kas jāprot	
				Klasē pārdomā jautājumus, kurus uzdot kādas profesijas pārstāvim. Uzaicina uz klasi kādu no skolas darbiniekiem (pavāri, medmāsu, garderobisti) vai kādu no vecākiem un lūdz pastāstīt par savu profesiju; tikšanās laikā jautā, precizē interesējošo informāciju par konkrēto profesiju.	
				Lasa un raksta profesiju nosaukumus.	
				Stāsta par attēlos redzamajiem profesiju pārstāvjiem	
				Raksta profesiju nosaukumus kopā ar paša izdomātu personvārdu atbilstoši attēlā redzamajai personai.	
				Raksta īsus vienkāršus teikumus ar cilvēka personvārdu un viņa profesiju atbilstoši attēlā redzamajam; saskaņo profesijas nosaukumu ar personas vārdu.	
				Klasē pārdomā jautājumus, kurus uzdot kādas profesijas pārstāvim. Uzaicina uz klasi kādu no skolas darbiniekiem (pavāri, medmāsu, garderobisti) vai kādu no vecākiem un lūdz pastāstīt par savu profesiju; tikšanās laikā jautā, precizē interesējošo informāciju par konkrēto profesiju.	
PI	Mans sapņu darbs	Mācās argumentēt nākotnes profesijas izvēli, saskatīt profesijai nepieciešamās apgūstamās zināšanas un prasmes.	2		
		Pārī sarunājas par savas nākotnes profesijas izvēli, īsi raksturojot, kas konkrētās profesijas pārstāvim jāzina un jāprot			

				Pēc parauga raksta izvēlētās profesijas nosaukumu; mācās rakstīt teikuma turpinājumu (piemēram, Reiz es būšu..., Mana nākotnes profesija būs...)	
				Spēlē dažādas ar profesijām saistītas spēles: lomu spēles, galda spēles, vārdu skaidrojuma spēles (piemēram, “Alias”, “Uzmini vārdu!”).	
Sociālā un pilsoniskā m. j.	1.1. Ko nozīmē būt skolēnam?	PI	Kas ir dienas režīms?	Ar skolotāja atbalstu plāno savas dienas gaitas	1
		PI	“Mācības – skolēna darbs”	Apzinās savu galveno pienākumu – mācīties	1
	1.4. Kādas prasmes un īpašības vajadzīgas mācoties un strādājot?	PI	Ko cilvēki vēlas?	Skaidro, ko gribētu paveikt skolā un ar ko gribētu nodarboties ārpus skolas, spriež, kas būtu jādara, lai to sasniegtu.	1
		PI	Kā panākt to, ko vēlies?	Prāta vētrā prognozē, kādus darbus vai kādā profesijā gribētu strādāt nākotnē, kādas īpašības viņiem jāattīsta, lai tajās strādātu. /Apzinās darba nozīmi cilvēka dzīvē	1
		KII	Kura ir interesantākā profesija?	Izzina vecāku vai tuvu cilvēku profesijas un nodarbes. Gūst priekšstatu par interešu, vaļasprieku saistību ar profesijām	2
		PI	Kā mācīšanās var noderēt nākotnē?	Atbildot uz skolotāja jautājumiem, skaidro likumsakarību starp cilvēku prasmēm, interesēm, zināšanām, vēlmēm un nodarbošanos tagadnē un nākotnē.	1
Dizains un tehnoloģijas	1.4. Kā cep maizi? Kā atspoguļo maizes tapšanas ceļu?	KII	Iepazīšanās ar maizes tapšanas ceļu	Mācību ekskursija novadā, tuvākajā apkārtnē pie graudaugu audzētājiem, zemniekiem, graudu pārstrādes uzņēmumiem, uz maizes ceptuvēm vai muzejiem, lai iepazītu maizes cepšanai izmantotos darbarīkus, ierīces, iekārtas un pieredzētu klātienē kādu maizes tapšanas procesu	1
		KII	Līdzdalība maizes cepšanas procesā	Kopā ar pieaugušajiem cep maizi.	2

2. klase

Mācību priekšmetu stundas	Temats	Karjeras vadības prasme	Temata apguves norise/Sasniedzamais rezultāts		Stundu /pasākumu skaits
Klases audzināšanas stunda	Pašnovērtējuma veikšana	PI	Mani darbi skolā un mājās	<i>Uztur pozitīvu paštēlu; sniedz informāciju par sevi</i>	1
	Darba pasaules iepazīšana	KII	Profesijas mums apkārt	<i>Izprot profesiju saturu un ar to saistītos darbības veidus un cilvēkam nepieciešamās īpašības</i>	1
	Darba pasaules iepazīšana	KII	Fizisks un garīgs darbs	<i>Izprot jēdzienus “fizisks darbs” un garīgs darbs”; izprot darba nozīmību sabiedrībā</i>	1
Sociālās zinības	2.1. Kā plānot savu laiku un mērķus, lai mācītos un nodarbotos ar vaļaspriekiem?	PI	Kas man patīk un kas padodas?	<i>Kopā ar skolotāju apkopo dzirdēto domu kartē “Mūsu intereses un vaļasprieki”. Spriež, kas ir prasme, un nosauc, kādas prasmes vajadzīgas, lai nodarbotos ar dažādiem skolēnu nosauktajiem hobijiem./ Pieņem lēmumu, izvēloties sev brīvā laika nodarbes, pamato savu lēmumu</i>	2
			Kā plānot savu mērķi?	<i>Ar skolotāja atbalstu skaidro kopsakarības starp mērķi un darbībām, kas ved uz tā sasniegšanu. Skolēni patstāvīgi izvirza individuālo īstermiņa mērķi nedēļai. / Ar skolotāja atbalstu izvirza mērķi un plāno tā sasniegšanas soļus atbilstoši savām interesēm un vajadzībām.</i>	2
	2.2. Kā atšķirt to, ko gribas, no tā, ko vajag?	PI	Kas ir vēlmes un vajadzības? Kā tās var apmierināt?	<i>Skolēni nosauc savas vēlmes un vajadzības; pamato, kas, viņuprāt, ir vēlme un kas – vajadzība; salīdzina dažādas atbildes. Grupē savas vajadzības pēc svarīguma, pamato savu izvēli. /Ar skolotāja atbalstu izvirza mērķi un plāno tā sasniegšanas soļus atbilstoši savām interesēm un vajadzībām.</i>	1

3. klase

Mācību priekšmetu stundas	Temats	Karjeras vadības prasme	Temata apguves norise/Sasniedzamais rezultāts		Stundu /pasākumu skaits
Klases audzināšanas stunda	Karjeras vīzija	KII	Es domāju par savu nākotni (profesijas vīzija)	<i>Mācās domāt par savu nākotni</i>	1
	Sevis iepazīšana	PI	Sarunas profesijās	<i>Vērtē savus dotumus, intereses, spējas un vērtības.</i>	1
	Darba pasaules iepazīšana	KII	“Uzmini profesiju!”	<i>Salīdzina dažādas darba vietas.</i>	1
Sociālās zinības	3.3. Kā pētīt, ko dara uzņēmēji?	KII	Kas ir un ko dara uzņēmēji? Kādi uzņēmumi ir mūsu novadā un pilsētā?	<i>Apmeklē uzņēmumu, vēro ražošanas procesu un sarunājas ar uzņēmēju, lai noskaidrotu, kā notiek kādas preces ražošana un ko dara uzņēmējs. / Ar skolotāja atbalstu iegūst, apkopo un atlasa informāciju par uzņēmumiem tuvākajā apkārtnē</i>	3
		PI, KLP	Kā vērtēt uzņēmumus un uzņēmējspējas?	<i>Sadarbojoties ar tehnoloģiju skolotāju un vecākiem, skolēni izlemj, ko paši varētu izgatavot un pārdot klases tirdziņā, veic aprēķinus pēc skolotāja dota parauga. Secīgi sakārto darbības un plāno laiku, lai sasniegtu mērķi – piedalītos uzņēmējdarbības pasākumā. Klasē sarīko pašu izgatavoto produktu tirdziņu./ Ar skolotāja atbalstu plāno un uzrauga savas darbības mērķa sasniegšanai</i>	3
Latviešu valoda	3.2. Uzdrīksties sapņot!	PI	Kad esmu viens	<i>Pārrunā ar klasesbiedriem dažādus brīvā laika pavadīšanas veidus, secina, ka viens no tiem ir grāmatu lasīšana</i>	1
		PI	Mana ikdiena	<i>Risina skolotāja izveidotu krustvārdu mīklu par dažādiem ikdienā veicamiem darbiem un izklaidēm, nonākot pie vārda “pienākumi”</i>	1
	3.5. Radu jauno un nebijušo!	PI	Laiks	<i>Izsaka savas domas klasē, ko nozīmē jēdziens laiks, kas traucē un kas palīdz plānot laiku; stāsta par laiku, kad ir aizņemts, un brīvo laiku.</i>	1
		KII		<i>Apspriež jautājumus, vai darbs ir latviešu kultūras zīme, kas par to liecina un vai iespējams to pierādīt</i>	1

				Skatās videosižetus, kuros attiecīgie darbu veidi attēloti mūsdienās; novērtē, kāda leksika izmantota darbību aprakstos	
Angļu valoda		PI	Runāšana – monologs: mācās izteikt savas domas publiskā vidē	Veido īsu stāstījumu pēc parauga par sevi	1
Vizuālā māksla	3.4. Fantāzijas tēlu zīmēšana.	KII	Ideju ģenerēšana radošā procesā	Organizēta tikšanās ar mākslinieku, mākslas pētnieku vai iepazīšanās ar kāda mākslinieka interviju, atmiņām, biogrāfiju	1

4. klase

Mācību priekšmetu stundas	Temats	Karjeras vadības prasme	Temata apguves norise/ <i>Sasniedzamais rezultāts</i>		Stundu /pasākumu skaits
Klases audzināšanas stunda	Darba pasaules iepazīšana	KII	Darbs un profesija	<i>Izprot jēdzienus darbs, profesija, amats; ir izpratne par profesijā veicamajiem darba pienākumiem</i>	1
	Pašnovērtējuma veikšana	PI	Manas stiprās un vājās puses	<i>Sniedz informāciju par sevi; izvērtē rakstura īpašību piemērotību profesijai</i>	1
	Pašizziņa, pašnovērtējuma veikšana	PI	Manas vajadzības	<i>Apzinās savas vajadzības, uztur pozitīvu paštēlu</i>	1
Sociālās zinības	4.2. Kā darbojas sociālās grupas dažādos laikos?	PI	Kādas ir sabiedrības grupas un to vērtības mūsdienās?	Skolēni pēc iepriekš definētajām pazīmēm izvēlas vienu sociālo grupu, kurā ietilpst, izveido kolāžu par saviem pienākumiem, tiesībām, vērtībām un uzvedību šajā grupā. / <i>Nosauc, kādas vērtības, tikumi un ieradumi ir paša rīcības pamatā</i>	1
	4.4. Kā kļūt lepnuma vērtiem kopienā?	KII	Kādas ir nozīmīgākās personības manā pilsētā/novadā?	Nelielās grupās vienojas par pazīmju sarakstu, kas raksturo slavenu un populāru cilvēku. Izmantojot informācijas avotus, izpēta dažādu slavenu un ievērojamu sava novada un pilsētas vai valsts cilvēku biogrāfijas. / <i>Mācās izvirzīt kritērijus, pēc kuriem var raksturot personības ieguldījumu sabiedrībā</i>	2

			Kā mums var palīdzēt citu cilvēku dzīvesstāsti?	Individuāli izvērtē savas vērtības, vadoties pēc iepriekš sastādītā pazīmju saraksta, spriež par izaicinājumiem un iespējām savas personības tapšanā, raksturo cilvēkus, kuri varētu būt vai ir paraugs viņiem personības tapšanā. / <i>Izvērtē savu rīcību un piedāvā ieguldījumu kādas sabiedrībā sastopamas problēmas risināšanā</i>	1
	4.5. Kā plānot un patērēt resursus saprātīgi?	PI	Kā tiek apmierinātas cilvēku vēlmes un vajadzības?	Patstāvīgi vai pārī apkopo idejas, modelē situācijas, kā cilvēks var apmierināt savas vēlmes un vajadzības. Izdara secinājumus, kāpēc nav iespējams apmierināt visas vēlmes un vajadzības. / <i>Grupē savas vēlmes un vajadzības pēc svarīguma, lai plānotu resursu sadalījumu un īstenotu vajadzības</i>	1
Latviešu valoda	4.1. Māju valoda.		Jāņa Jaunsudrabiņa “Mūsmāju” valoda	Pētot klasē dažādas vēstules (arī elektroniskās), veido lietišķas vēstules pazīmju sarakstu. Raksta lietišķu vēstuli. / <i>Raksta pēc parauga un patstāvīgi lietišķās vēstules</i>	1
Angļu valoda		KII	Kādu profesiju cilvēki strādā skolā?	Raksta stāstījumu par skolas dzīvi, ārpusstundu aktivitātēm, brīvo laiku; nolasa to klasē;	2
		PI	Mans dienas režīms	Iesaistās sarunā par pazīstamām tēmām ar sagatavošanos/bez sagatavošanās	
Vizuālā māksla	4.2. Jūtas un emocijas kinomākslā.	KII	Videoklipu izveide	Lomu spēle – operators, aktieris, dekorāciju direktors u. c Videoklipa veidošana par vienu emociju, izmantojot pieejamos digitālos un fiziskos resursus	2
	4.5. Fotografēšana	KII	Ekskursija: kultūrvēsturisku objektu un mākslas darbu apzināšana tuvākajā apkārtnē	Kopīgi dodas uz vietējo tūrisma informācijas centru, lai uzzinātu, kuri ir galvenie tūrisma objekti apkārtnē, lūdz pastāstīt par tūrisma industriju, uzdod jautājumus	1
Krievu valoda		PI		Uzdod jautājumus par to, kas patīk/nepatīk, un atbild uz citu uzdotajiem jautājumiem	1
		PI		Pēc parauga veido īsus teikumus par sevi/savu ģimeni un tos publisko klasē	1

5. klase

Mācību priekšmetu stundas	Temats	Karjeras vadības prasme	Temata apguves norise/Sasniedzamais rezultāts		Stundu /pasākumu skaits
Klases audzināšanas stunda	Pašnovērtējuma veikšana	PI	Mani ieradumi, intereses un iespējas (brīvais laiks, kā es to izmantoju)	<i>Prot plānot savu dienas režīmu, ievērojot savas un citu intereses</i>	1
	Darba pasaules iepazīšana	KII	Darbs un profesija	<i>Izprot profesiju veidus un tajās veicamo darba specifiku</i>	1
	Profesiju daudzveidība	KII	Profesiju ābece	<i>Saskata profesiju raksturīgās pazīmes; izprot un izvērtē informāciju par profesiju daudzveidību</i>	1
Sociālās zinības	5.1. Kā pētīt un saglabāt vēstures liecības??	KII	Kā radīt savu vēsturnieka vēstījumu? (profesija vēsturnieks)	Patstāvīgi meklē un atlasa vismaz divu dažādu veidu vēstures avotus par kādu konkrētu notikumu, uzraksta vēstījuma plānu, pārliecinās par faktu pietiekamību sava viedokļa pamatošanai, izveido atgādni jaunajam vēstures pētniekam “Kas jādara (pa soļiem), lai, izmantojot vēstures avotus, uzrakstītu vēstījumu par kādu vēstures notikumu”/ <i>Veido faktos balstītu vēstījumu par vēsturiskiem notikumiem skolā</i>	2
		KII	Kas ir pašvaldība, un kādas ir tās funkcijas?	Individuāli sagatavo vismaz vienu jautājumu pašvaldības pārstāvjiem, kas varētu palīdzēt izprast pašvaldības darbības principus	2
	5.5. Kā darbojas pašvaldība?	KII	Kādi uzņēmumi ir mūsu novadā/pilsētā?	Apmeklē kādu uzņēmumu vai tiekas ar uzņēmēju, lai noskaidrotu, kādas preces vai pakalpojumus piedāvā uzņēmums; noskaidro, kādas ir uzņēmējdarbības īpatnības, iespējas un riski novadā, valstī	
KII		Kāpēc uzņēmējdarbība ir svarīga pašvaldībai?	Balstoties uz iegūto informāciju, skolēni grupās izstrādā un prezentē klasē savas pašvaldības attīstības scenāriju, minot konkrētas darbības, kas būtu jāveic pašvaldības iestādēm, uzņēmumiem un iedzīvotājiem novada labklājības veicināšanai. /	1	

Latviešu valoda	5.2. Tas nav kino, tā ir dzīve.		Kā veidot sarunu, lai panāktu to, ko vēlos?	Lasa dialogus, atrod tekstā vārdus, kuri norāda, kādus saziņas līdzekļus izmanto, lai realizētu savu nolūku. Pārrunā klasē, kāds ir romāna galvenā varoņa nolūks, kādi ir dialogos izmantotie saziņas līdzekļi un argumenti; noskaidro, kā un kāpēc atšķiras sarunu rezultāts	1
Dabaszinības	5.2. Kā izmanto materiālus?	KII	Kā apsaimnieko atkritumus?	Veido spriedumu par atkritumu apsaimniekošanas un pārstrādes nepieciešamību un iespējām. Diskutē par atkritumu apsaimniekošanu kā iespēju taupīt resursus (Darba iespējas atkritumu apsaimniekošanas nozarē)	1
Angļu valoda		KII	Neparastas aizraušanās Sportists, kuru es apbrīnoju	Veido stāstu, izmantojot shēmu (piemēram, kas ir stāsta varonis, kas ar viņu notiek, kas viņam palīdz); Meklē un atlasa materiālus prezentācijai	2
Vizuālā māksla	5.3. Arhitektūras uztvere ar piecām maņām.	KII	Telpas maketa izveide: oriģināla telpa kastē (profesija arhitekts)	Pārveido kasti, daļēji to sagriežot vai izgriežot atveres, transformējot vai iekārtojot, – rada iekštelpu vai jaunu telpisku formu, kas iedarbojas uz izlozēto maņu. Papildina telpu ar iedzīvotāja modeli, kam to plāno.	2
Krievu valoda	5.1. Es un citi	PI	Cilvēki un profesijas	Veido īsu stāstījumu pēc parauga vai bez tā	1
	5.3. Es un brīvais laiks	PI	Ko tu dari brīvajā laikā?	Stāsta par to, kas patīk, lietojot darbības vārdu любить tagadnē	1

6. klase

Mācību priekšmetu stundas	Temats	Karjeras vadības prasme	Temata apguves norise/Sasniedzamais rezultāts	Stundu /pasākumu skaits
---------------------------	--------	-------------------------	---	-------------------------

Klases audzināšanas stunda	Pašnovērtējuma veikšana	PI	“Es protu, varu, daru” (mācīšanās prasmes un sasniegumi)	Uztur pozitīvu paštēlu; izvērtē savas mācīšanās prasmes, sasniegumus, stiprās un vājās puses	1
	Profesiju daudzveidība	KII	Profesiju daudzveidīgā pasaule. Neparastās profesijas	Izzina un izvērtē savas intereses, spējas un vērtības; izprot un izvērtē informāciju par profesiju daudzveidību	1
	Darba pasaules iepazīšana	KII	“Profesijas kolāža”	Apzinās noteiktu profesiju izpildei nepieciešamās kompetences; mācās izvērtēt karjeras iespējas	1
Sociālās zinības	6.2. Kā tiesības ir saistītas ar pienākumiem?	KII	Kāpēc vajadzīgi likumi un noteikumi?(profesijas jurisprudencē)	Noskaidro un spriež, kāpēc vajadzīgi likumi, skaidro, kas ir taisnīgums un ko likumi dod sabiedrībai un cilvēkam	1
	6.3. Kā plānot budžetu?	KII	Kā plānot budžetu? Kā un kāpēc ir jātaupa resursi? (profesijas finanšu nozarē)	Pāros izstrādā sabalansēta budžeta plānu pasākumam.	2
				Diskutē, ko nozīmē saimniekot saprātīgi, izvīrnot vairākus apgalvojumus un pamatojot tos ar faktiem.	
Analizē informāciju no dažādiem informācijas avotiem par finanšu plānošanu					
6.4. Kā raksturot uzņēmējdarbību?	PI	Ar ko atšķiras ideja no biznesa idejas?	Grupās analizē skolotāja sagatavotus Latvijas uzņēmumu veiksmes stāstus un secina, kāda ir to biznesa ideja, kas ir uzņēmumu veiksmes atslēga	2	
			Izmantojot veiksmīgu uzņēmēju dzīvesstāstus, secina, kādas rakstura īpašības jāattīsta, lai būtu uzņēmējs, un kāpēc visās valstīs rūpējas par uzņēmējdarbības attīstīšanu		
Sociālās zinības, Dizains un tehnoloģijas	KII	Kas vajadzīgs, lai radītu biznesa ideju un jaunu produktu? Konceptijas izstrāde	Grupās veido projektu “Mūsu biznesa ideja”. Izstrādā idejas realizācijas plānu; apraksta nepieciešamos resursus, veicamās darbības; veido skices, iekļaujot paredzētās izstrādājuma īpašības(S). Veic aprēķinus par izejmateriālu izmaksām (S) Apkopo un analizē iegūto informāciju un secina par situāciju tirgū un savas idejas dzīvotspēju (T)	3	

Latviešu valoda	6.2. Darbs pagātnē, tagadnē un nākotnē	KII	Darbs – latviešu kultūras zīme	Apspiež jautājumus, vai darbs ir latviešu kultūras zīme, kas par to liecina un vai iespējams to pierādīt	1
				Skatās videosīžetus, kuros attiecīgie darbu veidi attēloti mūsdienās; novērtē, kāda leksika izmantota darbību aprakstos	
		KII	Mūsdienu profesijas	Izvēlas 10 profesiju nosaukumus un grupē tos, izmantojot zināšanas par vārddarināšanu (pirmatnīgs/atvasināts; atvasināts ar piedēkli/ar piedēkli/ ar piedēkli un piedēkli; atvasināts no lietvārda/no darbības vārda)	2
				Salīdzina izvēlētos profesiju nosaukumus latviešu un citās zināmajās valodās; mēģina noteikt, kuri nosaukumi ir ienākuši latviešu valodā no citām valodām	
				Izmanto svešvārdu vārdnīcu un nosaka internacionālismus – profesiju nosaukumus	
				Izvirza pieņēmumu, cik seni latviešu valodā varētu būt vārdi skolotājs, skolēns, kur varētu atrast informāciju par šo vārdu cilmi (izcelsmi)	
				Iepazīstas ar jēdzienu etimoloģija; izmantojot interneta resursus par A. Kronvaldu, “Latviešu etimoloģijas vārdnīcu” un elektronisko vārdnīcu e-pupa, atrod nepieciešamo informāciju par vārdu izcelsmi (piemēram, dzejnieks, rakstnieks, valodnieks, skolotājs, zemnieks); noskaidro sev interesējošo profesiju nosaukumu izcelsmi.	
		KII	Modernās mūsdienu un vēl nezināmās nākotnes profesijas	Pārrunā klasē, kādas jaunas profesijas varētu būt nākotnē, kad skolēni būs beiguši skolu; izmantojot “prāta vētru”, izsaka visdažādākās reālas un izfantazētas idejas..	1
				Individuāli vai pāri darina nākotnes profesiju nosaukumus atbilstoši latviešu valodas vārddarināšanas prasībām	
Uzraksta aprakstu par vienu iedomātu profesiju savam profesiju katalogam un šķirkli/vārda nozīmes skaidrojumu skaidrojošajai vārdnīcai.					

		KII	Kuru profesiju pārstāvji strādā, lai visi uzzinātu jaunumus?	Apvienojas interešu grupā un izvēlas projektu: veidot papīra formāta izdevumu, ziņas interneta mājaslapā (piemēram, skolas vai novada mājaslapā) vai filmēt TV ziņas, kuru runātie teksti iepriekš jāizveido arī rakstveidā.	5
				Atbilstoši projekta darba izvēlei atlasa profesiju sarakstu un, izmantojot profesiju datubāzēs iekļauto informāciju, izveido pienākumu sarakstu žurnālistam, redaktoram, korektoram, multimediju dizaina speciālistam ut	
				Izstrādā projekta plānošanas soļus, vēlāk – projekta vērtēšanas kritērijus, iekļaujot šādas prasības: izvēlētais temats un mērķauditorijas intereses; rakstu autori un avoti, no kuriem gūta informācija; virsraksti rakstiem, kuri ieinteresē; svarīgākās informācijas izcēlums; teksta uzbūves principu (ievads, galvenā daļa, nobeigums) ievērošana; sadala pienākumus, uzdevumus un nosaka termiņus katra uzdevuma izpildei.	
				Meklē informāciju, veido rakstus atbilstoši izvēlētajam tematam un noformē tos atbilstoši izvēlētajam formātam.	
				Prezentē projekta darbu klasē.	
6.4. Zvaigznes visapkārt	KII	Vai jūs zināt šo cilvēku?	Nosauc tās personības – zvaigznes, kuras skolēniem ir svarīgas, sagrupē personības pēc pašu saskaņotiem kritērijiem (mūzikas, spēļu, sporta u. c.).	1	
			Mutvārdos veido kādas personības aprakstu, uzsverot popularitātes iemeslu		
	KII	Latvijas personības pasaulē	Pārskata tekstos informāciju par Latvijas personībām pasaulē	2	
			Iepazīstas ar kāda slavena cilvēka biogrāfiju; Sagatavo rakstisku kopsavilkumu par pazīstamākajiem Latvijas cilvēkiem pasaulē, norādot uz jomām, kurās viņi darbojas;		
KII	Intervijas veidošana	Izplāno, kuru cilvēku intervēs, kāds būs intervijas mērķis, kurā izdevumā to publicēs.	3		

				Pirms intervijas iepazīst cilvēka biogrāfijas datus, sagatavo jautājumus atbilstoši intervijas nolūkam, iekļaujot jautājumus par popularitāti, kāds darbs ieguldīts talanta attīstībā u. c.	
				Intervē izvēlēto cilvēku, ierakstot video vai audioierīcē; atšifrē interviju.	
Vizuālā māksla	6.4. Dažādu tautu ornamentu	PI	Savas vērtību kartes izveide, izmantojot iegūtos ornamentus un izstrādātās skices	Precizē ideju – apzināt savas vērtības, identitāti un sevi kā daļu no pasaules, lai vizuāli simboliski atbildētu uz jautājumiem: kādas intereses un kādas vērtības ir personiski būtiskas?	1
Angļu valoda		PI		Veido sarakstu ar savām vajājām un stiprajām pusēm valodas prasmju apguvē un novērtē, kā tās uzlabot	1
Mūzika	6.7. Populāras personības mūzikā	KII	Izpēte – populāra personība mūzikā	Atbilstoši izstrādātajiem kritērijiem vāc informāciju, apkopo un analizē iegūtos datus	1
			Prezentācija vai tikšanās klātienē ar (par) kādu populāru cilvēku mūzikā	Izvēlas populāru personību; sagatavo prezentāciju, kurā iekļauj mūzikas klausīšanos vai videodemonstrējumus. Pēta mūzikā nozīmīgu, izcilu personību biogrāfijas un devumu novada, valsts un pasaules mērogā	1
				Organizē tikšanos (uzaicināšana, viesu uzņemšana, jautājumu sagatavošana), dalās ar iespaidiem	1

7. klase

Mācību priekšmetu stundas	Temats	Karjeras vadības prasme	Temata apguves norise/Sasniedzamais rezultāts		Stundu /pasākumu skaits
	Pašnovērtējuma veikšana	PI	Manas vajadzības, vēlmes un iespējas	Objektīvi izvērtē un pārzina savus dotumu, spējas un intereses	1

Klases audzināšanas stundas	Izglītības vērtība	KII	Izglītības nozīme cilvēka dzīvē un karjerā	Izprot saistību starp izglītību, profesiju un nodarbinātību	1
	Profesiju daudzveidība; karjeras iespēju izpēte	KII	Darba stili	Prot izvērtēt informāciju par profesiju daudzveidību; izprot profesiju un darba stilu savstarpējo saistību	1
	Māc. priekšmetu saistība ar profesijām	KII	Mācību priekšmeti profesijai	Mācās no pašpieredzes un citu pieredzes; izprot mācību priekšmetu saistību ar profesijām	1
Sociālās zinības	7.1. Kā pilnveidot savu personību?	PI	Kā apzināties un raksturot savu personību?	Spriež par savas personības izaugsmes iespējām, balstoties uz personības analīzes rezultātiem	1
		KLP	Kā izdarīt personiskās izvēles un kļūt par līderi savā dzīvē?	Pēc parauga izveido mērķa sasniegšanas stratēģiju, stāsta par pēctecīgām darbībām tā sasniegšanai	1
	7.4. Kā plānot un sasniegt mērķi ilgtermiņā?	KLP	Kā izvirzīt mērķi un plānot tā sasniegšanu?	Atlasa tās profesijas, kuras sakrīt ar skolēna individuālajām interesēm un spējām; izvēlas vienu profesiju, izpēta tās aprakstu un izstrādā savas profesijas “karti”; izvērtē savas iespējas un intereses strādāt konkrētajā profesijā	1
		KII, KLP	Ko es varu paveikt savā un kopienas labā?	Ievāc informāciju par brīvprātīgā darba formām un izpaušmēm, izveido savu brīvprātīgā darba plānu, īsteno to.	2
			Kā izvērtēt savu sniegumu mērķa sasniegšanā?	Izvērtē savu veikumu, īstenojot brīvprātīgā darba plānu, dalās ar savu brīvprātīgā darba pieredzi	1
Latviešu valoda	7.4. Sociālie tīkli un tīklošanās	PI	Digitālā vizītkarte	Izvērtē populāru cilvēku digitālās vizītkartes – sociālo tīklu profilus.	1
				Veido saistošu stāstījumu par sevi vai kādu būtisku notikumu savā dzīvē, kombinējot valodas līdzekļus ar fotoattēlu vai videosižetu galeriju; uzstājas ar stāstījumu klasē	1
		PI	Informācijas apmaiņa sociālajos tīklos	Pārrunā klasē, kurām mājaslapām, publiskajiem profiliem sociālajos tīklos seko, pamato savu izvēli	1

				Novērtē, kā lapas un tekstus, kam seko, var grupēt (tematika, mērķis, skatīšanās biežums)	
				Veido informatīvo rakstu publiskošanai sociālajos tīklos, ievērojot ortogrāfijas un interpunkcijas nosacījumus	1
Angļu valoda		KLP		Kopīgi apspriež savus mērķus un nākotnes plānus	1
				Veido tekstu atbilstoši uzdevumā dotajam plānam vai jautājumiem	1
Krievu valoda	7.1. Citi un es	PI	Vaļasprieks padara dzīvi krāšņāku	Veido detalizētu aprakstu	1

8. klase

Mācību priekšmetu stundas	Temats	Karjeras vadības prasme	Temata apguves norise/Sasniedzamais rezultāts		Stundu /pasākumu skaits
Klases audzināšanas stundas	Karjeras iespēju izpēte	KII	Izglītība – profesija – nodarbinātība	Izprot saistību starp izglītību, profesiju un nodarbinātību; apzinās izglītību kā vērtību	1
	Mācību priekšmetu saistība ar profesijām	KII	Mācību priekšmetu saturs un profesijas	<i>Prot atrast un izmantot informāciju par darba pasauli; strukturē un sistematizē iegūto informāciju.</i>	1
	Karjeras lēmumu pieņemšana	KII	Karjeras nozīme cilvēka dzīvē, karjeras plānošanas pamatnosacījumi	<i>Apzinās karjeras nozīmi cilvēka dzīvē un saprot karjeras plānošanas pamatnosacījumus</i>	1
	Profesiju daudzveidība, darba pasaules iepazīšana	KII	Darba nozares un profesijas	<i>Atrod un atlasa nepieciešamo informāciju; izprot profesiju daudzveidību dažādās nozarēs</i>	1

Sociālās zinības, Dizains un tehnoloģijas	8.1. Kā notiek ražošana?	KII	Kas ir ražošanas resursi, kādi ir to veidi?	Pēta uzņēmējdarbības piemērus (tekstilapstrāde, kokapstrāde u. c.) tuvākajā apkārtnē, lai gūtu idejas savam produktam un apjaustu konkurenci./ <i>Mācās plānot resursu savietošanu biznesa idejas realizēšanai</i>	1
			Izvēlas resursus savas biznesa idejas realizēšanai, veic ražošanas izdevumu aprēķinu. / <i>Atlasa resursus savas biznesa idejas realizēšanai, veic ražošanas izdevumu aprēķinu</i>	1	
		KII	Kādi ir uzņēmējdarbības veidi?	Grupās iepazīstas ar Komerclikuma fragmentiem, noskaidro komercdarbības veidus un to īpatnības. / <i>Mācās pieņemt ekonomiski izdevīgāko alternatīvu, potenciāli izvēloties komercdarbības formu savam uzņēmumam</i>	1
			Kā tiek organizēts ražošanas process?(prezentācija)	Grupās pēta noteiktu precī, piemēram, ziepes, izvirza idejas un veido loģisku ķēdi, kā prece nonāk līdz patērētājam; prezentē savu paveikto darbu un izstrādes procesu. / <i>Veido kritērijus, ņemot vērā nepieciešamās zināšanas par materiāliem, izstrādes procesu un risinājuma pielietojamību, un izvērtē savu darbu</i>	2
	8.2. Kā darbojas tirgus?	KII	Kādi ir tirgus veidi? Idejas koncepcija	Analizējot situācijas, atšķir tirgu no citiem saimnieciskās darbības veidiem, nosaka tā dalībniekus, veic tirgus klasifikāciju (preču, resursu, darba u. c.). / <i>Plāno darba gaitu un nepieciešamos resursus paredzētajam izstrādājumam</i>	1
			Kādas ir darba tirgus īpatnības Latvijā? Darba plānošana	Pāros analizē statistikas materiālus, veido secinājumus par darba tirgus īpatnībām Latvijā (bezdarba līmenis, nodarbinātības līmenis, vakances), mācās saskatīt likumsakarības	1
			Kas ir piedāvājums, pieprasījums preču un pakalpojumu tirgū? Produkta izstrāde	Skaidro pieprasījuma un piedāvājuma mijiedarbības likumsakarības, prognozē savu rīcību konkrētā tirgus situācijā	1
			Kā darbojas tirgus mehānismi dažādās	Izvērtē dažādu faktoru ietekmi uz tirgus mehānismiem;	2

			ekonomiskās sistēmās? Noformēšana un izvērtēšana	Noformē izstrādājumu atbilstoši savai sākotnējai iecerei un paredzētajai mērķauditorijai	
			Kādi faktori ietekmē situāciju tirgū	Apkopo un vizualizē tirgus datus ekonomisko modeļu veidā, interpretē tos. Atpazīst, skaidro un salīdzina tirgus mehānisma darbības īpatnības dažādās ekonomiskās sistēmās	1
Latviešu valoda	8.1. Dzīve šeit un tīmeklī. Kā es veidoju saziņu ar sevi un citiem?	PI	Valoda sociālajos tīklos	Diskutē klasē, kā atšķiras rakstu saziņa no mutvārdu saziņas, rakstu saziņa sociālajos tīklos ar draugiem un nepazīstamiem saziņas partneriem	1
Angļu valoda, Krievu valoda, Vācu valoda				Lasa un aizpilda testus, analizē un novērtē savus rezultātus un komentē	1
				Apraksta savas cerības un nākotnes plānus, pieredzi un emocijas	1
				Veido dialogus/lomu spēles pēc uzdevumā dotajiem/ pašu izveidotajiem kritērijiem/noteikumiem	1
				Veido karti/diagrammu/ shēmu/tabulu, izmantojot doto informāciju	1
				Veido tekstu (piemēram, viedokļu eseju), ievērojot teksta uzbūves kritērijus	1

9. klase

Mācību priekšmetu stundas	Temats	Karjeras vadības prasme	Temata apguves norise/ <i>Sasniedzamais rezultāts</i>		Stundu /pasākumu skaits
Klases audzināšanas stundas	Karjeras iespēju izpēte	KII	Latvijas izglītības sistēma un tālākās izglītības iespējas	Prot atrast informāciju par karjeras iespējām; prot izvērtēt karjeras iespējas; prot veidot karjeras vīziju	1

	Pašizziņa, personības vizualizācija	PI	“Mans pašportrets”	Prot uzturēt pozitīvu paštēlu; prot sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi	1
	Karjeras lēmumu pieņemšana	KII	Profesiju daudzveidīgā pasaule	Apzinās sev saistošās profesijas; prot savākt, apkopot un analizēt atbilstošu informāciju par profesijām	1
	Karjeras plānošana	KLP	Kas ir karjeras plānošana? Karjeras portfolio	Prot plānot un spēj uzņemties atbildību par savu plānu īstenošanu; prot pieņemt ar karjeras izvēli saistītus lēmumus	1
	Karjeras plānošana	KLP	Mans dzīves mērķis, moto. Mans karjeras plāns	Prot plānot un spēj uzņemties atbildību par savu plānu īstenošanu; prot pieņemt ar karjeras izvēli saistītus lēmumus	1
Sociālās zinības	9.2. Kā un kādi likumi aizsargā cilvēktiesības?	KII	Kādi normatīvie akti pastāv Latvijā, kādas dzīves jomas tie regulē?	Izmantojot dažādus informācijas avotus, secina, kādi normatīvie akti ir Latvijā, kādas dzīves jomas tie regulē, kas tos izstrādā un pieņem, lai izprastu to hierarhiju un attiecinātu uz sev; karjeras iespējas likumdošanas un cilvēktiesību aizsardzības jomā	1
	9.4. Kā ilgtspējīgi izmantot globalizācijas priekšrocības un mazināt draudus?	KII	“Globalizācijas ieguvumi un izaicinājumi Latvijā”	Izvērtējot informāciju, spriež par starptautisko tirdzniecību, valstu un reģionu ekonomiku specializāciju un šo parādību turpmāko ietekmi uz dažādu pasaules reģionu iedzīvotāju dzīvesveidu, kultūru un ētiku	1
Latviešu valoda	9.1. Sociālo mediju lietošana profesionālos nolūkos	KLP	Dzīve sociālajos medijos	Organizē “prāta vētru” un apkopo idejas par to, kā sociālos medijus iespējams lietot jēgpilni; stāsta piemērus tam, kā ar sociālo mediju palīdzību cilvēki un organizācijas sasniedz konkrētus personiski un sabiedriski nozīmīgus mērķus	
	9.3. Literatūra vienatnē un kopā ar citiem.	KII	Atklājam literārā darba autora personību	Skatās dokumentālu filmu par kādu ievērojamu rakstnieku – prozistu, dzejnieku, dramaturgu, pievēršot uzmanību attēlotās personas portretam – izskatam, valodai, izteiktajām atziņām, darbībai.	3

				<p>Atrod iespiestos avotos un interneta vietnēs (enciklopēdijās, populārzinātniskajos rakstos, daiļliteratūrā, interneta forumos) informāciju par rakstnieku; izvēlas būtiskus piemērus, kuri raksturo konkrēto personību, atklājot spilgtas rakstura iezīmes.</p> <p>Individuāli veido aprakstu – rakstnieka portretu</p> <p>Lasa un apspriež klasē uzrakstītos darbus, izceļ spilgtākos piemērus, kuri izteiksmīgi atklāj personību, uzsver viņa talanta šķautnes.</p>	
9.5. Manas valodas stiprās puses	PI	Karjera un individuālais valodas stils	<p>Izmantojot “prāta vētru”, brīvo rakstu vai citu paņēmieni, reflektē par savu tuvāko vai tālāko dzīves mērķi; secina, kas ir būtiskais, lai sasniegtu iecerēto.</p> <p>Pārspriež, kāda nozīme dzīves mērķa sasniegšanā ir valodai; dažādos avotos atrod piemērus, kas atklāj, kā sabiedrībā pazīstamu cilvēku karjeru un popularitāti veicinājusi laba valodas prasme.</p>	1	
9.6. Iespēju valoda	PI	Pašizziņa	<p>Aizpilda dažādus personības testus, lai sāktu pašizziņas procesu ar mērķi apsvērt ieceres tuvākai un tālākai nākotnei; vērtē testu saturu un jautājumu formulējumus; izsaka priekšlikumus, kā paplašināt un pilnveidot jautājumu un uzdevumu saturu.</p>	1	
			<p>Klasē kopīgi lasa kādu daiļdarbu, kas saistīts ar personības pašizziņas un sevis meklējumu tematiku; pēta teksta valodas stilu, tā elementus pēc iepriekš izstrādātiem kritērijiem.</p>	1	
	KLP	Vīzija par savu nākotni	<p>Strādājot mācību grupā, rada iztēli veicinošu atmosfēru, raksta radošo darbu “Vīzija par mani pēc 10 gadiem”; prezentē to klasesbiedriem.</p>	1	
			<p>Apkopo un atlasa klasē visbiežāk izmantotos atslēgvārdus, kuri nepieciešami darba sludinājumu meklēšanai; formulē precīzus jautājumus ar atslēgvārdiem un izmanto, lai tīmeklī meklētu sludinājumu tekstus</p>	1	

		KII		Pēta darba sludinājumus un mācās orientēties sludinājumu datubāzēs gan lingvistiski, gan saturiski.	1
		KII		Atrod savām interesēm vispiemērotāko sludinājumu	
				Iepazīstas ar motivācijas vēstules uzbūvi un aplūko attiecīgus piemērus; meklē atbilstošas lietišķā rakstu valodas stila pazīmes, nosaka kopīgo un atšķirīgo un secina, kas veido motivācijas vēstules specifiku	1
				Pētot motivācijas vēstules, izvēlas dažas, kuru autorus aicinātu uz darba interviju kā darba devējs; nosaka pazīmes (korekts teksta izkārtojums, pareizrakstība, individuāls valodas stils u. tml.), kas veido pozitīvu ietekmi uz teksta adresātu.	1
				Klasē kopīgi izstrādā vērtēšanas kritērijus motivācijas vēstulei	2
		KLP	Raksta motivācijas vēstuli; apmainās klasē viedokļiem par to; redīgē uzrakstīto, uzlabo motivācijas vēstules saturu un pareizrakstību; raksta tīrrakstu		
			Izvērtē motivācijas vēstules kvalitāti pēc iepriekš izstrādātajiem kritērijiem.		
		KLP	Tuvākās nākotnes ceļš	Izvirza kritērijus izglītības iestādes izvēlei atbilstoši savām izglītības interesēm un iespējām; salīdzina un analizē trīs piedāvājuma variantus	1
				Strādājot mācību grupā, izvēlas kādu no iepriekš atrastajām tālākās izglītības iespējām; atrod un apkopo atsauksmes par tām; izmantojot sociālos medijus, sazinās ar citu skolu skolēniem vai absolventiem; vērtē atsauksmju ticamību, to noderību lēmuma pieņemšanā; noformē iegūto informāciju vizuāli (digitāli)	2
				Analizē iepazīto izglītības piedāvājuma variantu atbilstību vīzijai par savu nākotni.	1

				Izpēta dažādus dzīvesgājuma (CV) paraugus, vērtē to daudzveidīgumu satura ziņā.	1
				Analizē dažādo dzīvesgājuma (CV) variantu atbilstību darba piedāvājumiem	
		KLP	Dzīvesgājums (CV)	Veido savu dzīvesgājumu (CV) un noformē to atbilstoši kādam no iepriekš izpētītajiem paraugiem	1
				Pamato savā dzīvesgājumā (CV) ietvertās informācijas un noformējuma atbilstību mērķim saistībā ar iepriekš izpētīto par tālākās izglītības iespējām vai darba sludinājumu piedāvājumu	
				Klasē prezentē savu dzīvesgājumu (CV); savstarpēji izvērtē cits cita izstrādātos tekstus	1
Angļu valoda, Krievu valoda	9.1. Izglītība un es	KII, KLP	Militārā izglītība: par un pret Skolēnu apmaiņas programmas	Meklē informāciju dažādos avotos	1
				Meklē sev interesējošu informāciju virtuālajā vidē, analizē tās ticamību	
				Atrod informāciju tīmekļa vietnēs, izmantojot paša izvēlētos balstvārdus meklētājos, un izmanto to sava produkta radīšanai	1
				Detalizēti apraksta savas cerības un nākotnes plānus, pieredzi, raksturo savas emocijas, izmantojot dažādus valodas līdzekļus	
Salīdzina dažādu vidusskolu/ arodskolu mājaslapas, apspriež un izvēlas sev piemērotāko	1				
Ģeogrāfija	9.2. Kā Latvijā pieejamos resursus izmantoto saimniecībā?	KII	Saimniecība un tās izvietojumu ietekmējošie faktori	Iegūst informāciju par Latvijai nozīmīgu saimniecības nozaru darbības veidiem un galaproduktiem. Grupē saimniecības nozares pēc patstāvīgi noteiktām un formulētām pazīmēm. Iegūst informāciju par saimniecības attīstību un izvietojumu ietekmējošajiem faktoriem. Ar piemēriem apraksta Latvijā nozīmīgu saimniecības nozaru attīstību un izvietojumu ietekmējošos faktoros, veidojot tabulu. Risina problēmsituāciju, rakstot pārspriedumu par sekundārā saimniecības sektora viena uzņēmuma iespējamo izvietojumu	4

				Latvijas teritorijā (problēmsituācijas piemērs: nepieciešams izveidot jaunu piena pārstrādes uzņēmumu), izvērtējot visus izvietojumu ietekmējošos faktorus	
		KII	Dabas resursi un to ieguve Latvijā	Veido domu karti, lai aprakstītu Latvijā aktuālas lauksaimniecības nozares, norādot atbilstošos uzņēmumus, to atrašanās vietu, saražotos produktus, un secinātu par nozaru izvietojuma likumsakarībām Latvijā. Izvērtē Baltijas jūru kā resursu dažādu saimniecības nozaru (zivsaimniecība, tūrisms, transports) attīstībai, iegūstot informāciju dažādos avotos un rakstot pārspriedumu.	1
		KII	Rūpniecība Latvijā	Iegūst informāciju no uzņēmumu vietnēm, lai raksturotu pārtikas, mašīnbūves, vieglās un ķīmiskās rūpniecības nozares.	1
				Nosaka lielākos mežrūpniecības un kokapstrādes uzņēmumus, to izvietojumu Latvijā un ražotās produkcijas veidus	1
				Sadarbojoties grupā, izstrādā projekta darbu par Zemes dzīļu resursu izmantošanu Latvijā, izvēloties vienu resursa veidu un pēc dota plāna (resursa izvietojums, ieguves apjomi un krājumi, izmantošanas veids, nozīmīgākie uzņēmumi un to izvietojums) to aprakstot	2
		KII	Pakalpojumu nozares Latvijā	Raksturo Latvijas transporta nozari pēc dažādiem kritērijiem	1
				Iegūst informāciju par tūrisma veidiem, izmantojot mācību materiālus, un grupē dotos piemērus pēc to piederības tūrisma veidam	1

Vidusskolas posms

Klases audzināšanas stundas

Klase	Temats	Karjeras vadības prasme	Temata apguves norise/Sasniedzamais rezultāts		Stundu /pasākumu skaits
12. klase	Pašizziņa, personības vizualizācija	PI	Mans pašportrets	<i>Prot uzturēt pozitīvu paštēlu; sniedz informāciju par sevi un karjeras pieredzi</i>	1
	Izglītības un karjeras iespēju izpēte	KII	Izglītības un darba iespējas Latvijā un ārzemēs	<i>Prot atrast informāciju par karjeras iespējām; izvērtē savas izglītības un karjeras iespējas; veido savu karjeras vīziju.</i>	1
	Karjeras izvēles plānošana un individuālā karjeras plāna izveide	KLP	Mani nākotnes nodomi	<i>Izvērtē karjeras iespējas; veido karjeras vīziju; izvirza karjeras attīstības mērķi; izstrādā un īsteno karjeras attīstības plānu</i>	1
	Informācijas ieguve un analīze	KII	Informācijas ieguves avoti karjeras izvēlei	<i>Zina avotus un resursus, kur meklēt informāciju karjeras izvēlei; to apkopo, apstrādā un analizē</i>	1
	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte	KII	Nodarbinātības jomas	<i>Izvērtē karjeras iespējas; novērtē un pilnveido savu karjeras sniegumu</i>	1
	Karjeras iespēju izpēte; reģiona ekonomikas attīstības tendences	KII	Vietējā darba tirgus izpēte; darba tirgus novadā	<i>Atrrod informāciju par karjeras iespējām; izvērtē karjeras iespējas</i>	1

Karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana	KLP	Mani nākotnes nodomi	<i>Izvērtē karjeras iespējas; veido karjeras vīziju; izvirza karjeras attīstības mērķi; izstrādā un īsteno karjeras attīstības plānu</i>	1
Pašizziņa; gatavība darba tirgum/ Savu resursu apkopojums	PI	Veiksmnieka CV	<i>Sniedz informāciju par sevi un karjeras pieredzi; uztur pozitīvu paštēlu</i>	1
Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte; karjeras lēmumu pieņemšana	KLP	Darba intervija	<i>Novērtē un pilnveido savu karjeras sniegumu; prot sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi; izvirza karjeras attīstības mērķi; izstrādā un īsteno karjeras attīstības plānu</i>	1
Karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana	KLP	Mana karjeras iespēju kolāža	<i>Izvērtē karjeras iespējas; veido karjeras vīziju</i>	1

Mācību priekšmetu stundas

Mācību priekšmetu stundas	Temats	Karjeras vadības prasme	Temata apguves norise/Sasniedzamais rezultāts	Stundu /pasākumu skaits
Uzņēmējdarbības pamati		PI	Veido savu pašvērtējumu, pamatojoties uz savu vērtību, prasmju, spēju, rakstura un vajadzību izpēti	1

1. Darba tirgus un uzņēmējdarbība	KLP	Kā apzināt sevi, savu potenciālu un neapjukt daudzajās iespējās?	Izmantojot dažādas skolotāja sagatavotas situācijas, analizē, kā veidojas ieradumi, kā tie ir ietekmējuši indivīda ikdienu un profesionālo darbību, piedāvā risinājumus, kā tos mainīt	
			Diskutē, kurš no karjeras veidiem būs izplatītāks nākotnē, kura karjeras veida būtiska sastāvdaļa ir tehnoloģiju apguve un mūžizglītība, veido kopsavilkumu	1
			Veido ieteikumu sarakstu, kā atlasīt informācijas avotus, tos izvērtēt, lai pieņemtu ar karjeru saistītus lēmumus.	
	KII	Kas jāzina katram darba ņēmējam?	Izmantojot darba sludinājumus vietējā darba tirgū, statistikas datus un preses publikācijas, izvērtē dažādu profesiju pieprasījumu	1
			Veido konkrētam darba piedāvājumam atbilstošu motivācijas vēstuli un CV.	1
			Izmantojot iepriekš iegūto informāciju par darba līgumu, piedalās darba intervijas imitācijā.	1
			Veido kopsavilkumu, kā tehniskais progress, valdības politika, arodbiedrību izplatība u.c. faktori ietekmē situāciju darba tirgū un cilvēku ienākumos.	1
	KII, KLP	Kā uzsākt uzņēmējdarbību?	Analizē intervijas ar pasaulē pazīstamiem uzņēmējiem	1
			Izmantojot valsts oficiālos informācijas avotus, apskata fiziskas personas un juridiskas personas tiesības un plāno juridiskas personas dibināšanu, iepazīstas ar tās pastāvēšanas nosacījumiem	1
			Izveido pārskatu par komercdarbības formu daudzveidību savā novadā un Latvijā	1
			Darba grupā, diskutējās nonākot pie labākā rezultāta, izstrādā sava biznesa modeļa kanvu	1
	KII	Uzņēmējdarbības vide, iespējas novadā, riski uzņēmējdarbībā	Analizē piemērus ar dažādiem uzņēmējdarbības riskiem, nosaka tos un piedāvā darbības preventīvai risku mazināšanai	1

		KII KLP	Tendences darba tirgū	Analizē situāciju Latvijas darba tirgū, kad ir iestājies darba pieprasījuma un darba piedāvājuma līdzsvars; Izmanto pētījumus, lai analizētu darbaspēka pieprasījuma līdzšinējās tendences un noteicošos faktorus; Analizē darba devēju pieprasītākās profesijas un pamato cēloņus.	1
	2. Tirgus ietekmējošie faktori	KLP	Pieprasījuma elastības nozīme lēmumu pieņemšanā	Analizē dažādu veidu preču pieprasījuma izmaiņas, kas radušās konkrētu faktoru ietekmē	1
	3. Produkts un tā mērķtirgus	KII	Tirgus izpēte, mērķtirgus analīze	Izvērtē savas biznesa idejas iespējas tirgū un atbilstību tirgus tendencēm, kā arī iespējas un draudus, salīdzinot ar konkurentiem	1
	5. Ekonomikas likumsakarības un tautsaimniecības izaugsmes priekšnosacījumi	KII	Saimniecisko nozaru un uzņēmumu attīstības iespējas	Veic pētījumu par nākotnes profesijām vai nozarēm ar nākotnes potenciālu	
Latviešu valoda	1.3. Valoda un identitāte	PI	Ko valoda saka par cilvēku?	Lasot/klausoties/skatoties dažādu cilvēku intervijas, dzīvesstāstus, pēta, kā cilvēki stāsta par sevi	1
			Viens cilvēks – viena identitāte?	Diskutē par dažāda veida identitātēm	1
	3.4. Lietišķais stils oficiālos darījumos un dokumentos	PI	Lietišķais stils rakstos	Diskutē klasē, ar ko atšķiras lietišķā sarakste tradicionālajā vēstuļu formā un elektroniskajos medijos; pārrunā lietišķās sarakstes noteikumus;	1
				Veido oriģinālu darba sludinājumu vai uzņēmuma vizītkarti sociālo tīklu vietnē; savstarpēji vērtē izveidotā teksta iedarbību uz adresātu.	1
			Lietišķais stils mutvārdu saziņā	Izspēlē lietišķās runas situācijas, kurās jārisina dažādi saziņas uzdevumi; novērtē verbālo un neverbālo līdzekļu nozīmi noteikta saziņas mērķa sasniegšanai.	1

Angļu valoda, Krievu valoda	5. Profesionālā vide	KII	Kā atrast darbu: CV un darba intervija	Salīdzina informāciju no dažādiem avotiem, atrod līdzīgo un atšķirīgo, formulē secinājumus	1
				Raksta CV, izvēloties un sistematizējot nepieciešamo informāciju	1
		KII		Nofilmē kādu cilvēku viņa darbavietā ēnu dienas laikā un analizē viņa pienākumus	3
		PI, KII	Katrai profesijai savas kompetences	Iesāk, uztur un pabeidz divpusēju sarunu par tematiem no sava interešu loka	2
			Lasa un papildina tekstu ar argumentiem/faktiem/piemēriem/citātiem no dažādiem avotiem		
				Meklējot informāciju, izvēlas no pieejamajiem resursiem atbilstošo	
	6. Izglītība un valodas	PI	Mans valodu portrets	Vērtē savu svešvalodu apguves līmeni, izmantojot dažādus pašvērtējuma rīkus	1
				Piedalās simulācijas/lomu spēlē “Kultūras patērētājs un radītājs”, grupās veidojot radošas un kultūras produktu producējošas komandas, katram dalībniekam dodot uzdevumu grupā būt konkrētas profesijas, ieņemamā amata, atbildīga uzdevuma veicējam, izpētīt tā profesionālos uzdevumus, nepieciešamo kvalifikāciju, izglītības ieguves iespējas Latvijā, Baltijā un citur pasaulē	2

Karjeras izglītības integrēšana ārpusstundu pasākumos

Karjeras izglītības īstenošanā skolā ļoti nozīmīgu vietu ieņem dažādi ārpusstundu pasākumi. Skolēni tajos tiek iesaistīti gan kā dalībnieki (klausītāji, skatītāji u.tml.), gan arī līdzdarbojas šo pasākumu plānošanā, organizēšanā un vadīšanā. Biežāk organizētie karjeras izglītības ārpusstundu pasākumi ir:

- projektu nedēļas;
- mācību priekšmetu nedēļas;
- tikšanās;
- lekcijas;
- diskusijas;
- konkursi;
- pēcpusdienas;
- individuālās konsultācijas;
- individuālo projektu izstrāde un prezentācija;
- mācību ekskursijas;
- pasākumi vecākiem;
- dažādi pasākumi skolā un ārpus tās sadarbībā ar ārpuskolas institūcijām ("Ēnu dienas", uzņēmumu atvērto durvju dienas, izglītības iestāžu informācijas dienas, izstādes u.c.).

Šajos pasākumos skolēni piedalās gan kā dalībnieki, gan kā organizatori un vadītāji, gūstot jaunas zināšanas, prasmes un iemaņas.

Tikšanās, lekcijas, semināri, diskusijas ir ļoti populārs ārpusstundu pasākumu veids, ko praktizē ikvienā skolā. Parasti šie pasākumi tiek organizēti:

- kā tikšanās un diskusijas ar bijušiem absolventiem (kādas mācību iestādes studentiem vai kādas profesijas pārstāvjiem), pārrunājot jautājumus par aktualitātēm šajā izglītības pakāpē vai konkrētajā profesijā, amatā, darba vietā u.tml.;
- kā dažādu izglītības iestāžu pārstāvju (mācībspēku, studentu) informēšana par izglītības ieguves iespējām konkrētajā skolā;

- kā tematiska lekcija vai seminārs par dažādiem karjeras izglītības jautājumiem.

Skolēni labprāt tos apmeklē, aktīvi iesaistās pārrunās, uzdod sev interesējošos jautājumus, reizēm arī sarunā tikšanos darba vai mācību vietā, lai iepazītu klātienē ikdienas darba vai mācību norisi. Visbiežāk šie pasākumi tiek organizēti sadarbībā ar ārpusskolas institūcijām, pēc viņu piedāvājumiem, bet daudzi arī notiek pēc klašu audzinātāju vai skolas administrācijas iniciatīvas.

Visas **mācību ekskursijas** ir tematiski saistītas ar karjeras izglītību. Ekskursijas var būt tieši saistītas ar kādas konkrētas profesijas, uzņēmuma vai izglītības iestādes iepazīšanu, bet var arī būt netieši saistītas, piemēram, apmeklējot muzeju, skolēni iepazīst gida profesiju, apmeklējot lidostupilota, stjuartes profesijas, apmeklējot maizes ceptuvi- konditora profesiju u.c. Svarīgi pēc katras ekskursijas veidot atgriezenisko saiti ar skolēniem, t.i., pārrunāt redzēto, iepazīto, uzzināto saistībā ar karjeras izglītību. To var pēc tam veikt klases stundā, iepriekš sagatavojot jautājumus, lai veidotos saruna un izpratne par konkrēto profesiju, organizāciju vai izglītības iestādi. Pirms ekskursijas ieteicams skaidri formulēt skolēniem mācību uzdevumu, dot izzināmos jautājumus, kurus pēc pasākuma pārrunā, apkopo.

Karjeras izglītības integrēšana darbā ar vecākiem

Sadarbība “skolotājs – skolēni – vecāki” ir nozīmīga gan pieaugušajiem – pedagogiem un vecākiem, gan arī skolēniem. Ir svarīgi, lai šī sadarbība būtu trīspusēja, lai skolēni justu, ka viņa vecākus ļoti nozīmīgi vērtē skolotāji, lai viņi varētu lepoties ar savu ģimeni arī vienaudžu vidū. Iespējamās aktivitātes sadarbībā ar vecākiem karjeras izglītības īstenošanā:

- vecāku stāstījums klases stundās vai projektu nedēļas ietvaros par savu profesiju (par darba pienākumiem, profesijas apguves iespējām u.c.);
- vecāku vadītas mācību stundas vai vecāku profesijai un mācību stundas tēmai atbilstošs stāstījums, piemēram, vides inspektora stāstījums bioloģijas vai dabaszinību stundā par dabas 27 aizsardzības jautājumiem, stilista demonstrējumi dizaina un tehnoloģiju stundā par krāsām un rakstiem apģērbā u.tml.;
- mācību ekskursijas vecāku darba vietās, lai izzinātu dažādu profesiju darba pienākumus un darba vidi; 58 Eiropas Savienības fondu darbības programmas “Izaugsmes un nodarbinātība” 8.3.5. specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot pieeju karjeras atbalstam izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs"

projekts Nr.8.3.5.0/16/I/001 "Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs

- vecāku aptauja (anketēšana vai intervija) par viņu profesiju, darba specifiku, apguves iespējām u.tml.;
- vecāku aptaujāšana, lai noskaidrotu viņu viedokli par karjeras izglītību skolā, tās piedāvātajām iespējām un trūkumiem, kā arī par skolēnu nākotnes nodomiem un par to, kāda palīdzība nepieciešama viņu bērniem vai viņiem pašiem karjeras izglītības jomā;
- vecāku informēšana un izglītošana par dažādiem karjeras izglītības jautājumiem;
- aktīva sazināšanās ar vecākiem e-vidē, sociālajos tīklos, kā arī ar informatīvo materiālu, ziņojumu apmaiņas, sanāksmju starpniecību;
- tieša un pastarpināta (caur deleģētiem pārstāvjiem) vecāku iesaistīšana izglītības iestādei nozīmīgu lēmumu pieņemšanā;
- vecāku aicināšana iesaistīties neformālos ārpusstundu pasākumos neitrālā vidē ārpus skolas;
- mūžizglītības, tālākizglītības nodarbību organizēšana vecākiem.

Organizējot karjeras izglītības aktivitātes, uzlabojas ne tikai skolotāju, skolēnu un vecāku sadarbība, bet tiek gūta arī nozīmīga skolēnu pieredze profesiju daudzveidības un reālās darba vides iepazīšanā. Lai atbalstītu vecākus skolēnu karjeras izvēles procesā, skolās nepieciešams organizēt informatīvus un izglītojošus pasākumus, iespēju robežās aicināt vecākus iesaistīties tematiskās diskusijās (piemēram, 9. un 12. klašu vecākiem) vai piedāvāt iespēju vecākiem vieniem vai kopā ar skolēniem (saviem bērniem) grupās vai individuāli apmeklēt dažādu speciālistu konsultācijas. Palielinoties vecāku informētībai par karjeras atbalsta iespējām skolā un ārpus tās, pieaug arī vecāku vēlme iesaistīties šajā procesā arī pašiem, piedāvājot savus resursus un iespējas.

Ieteikumi skolas personāla iesaistei karjeras izglītības īstenošanā

Karjeras attīstības atbalsta komandas uzdevums ir veicināt skolēnu karjeras attīstību, t.i., palīdzēt skolēniem attīstīt karjeras vadības prasmes, izvēlēties karjeru atbilstoši personīgajām īpašībām, dotumiem, interesēm un spējām, kā arī izprast vides faktoru ietekmi izglītības un profesionālo iespēju izmantošanā. Ieteicamais skolas personāla atbildības sadalījums:

- Direktors - “virsatbildība”: izglītības standartu izpilde, skolas attīstības, mācību un audzināšanas darba un resursu plānošana; izpildes pārraudzība/kontrole.
- Direktora vietnieks mācību darbā - koordinē un pārrauga izglītības darbu skolā.
- Direktora vietnieks audzināšanas darbā - koordinē un pārrauga audzināšanas darbu skolā, t.sk. karjeras izglītības un interešu izglītības darbu skolā.
- Pedagoģis karjeras konsultants - koordinē pedagoģu un atbalsta personāla sadarbību karjeras attīstības atbalsta sniegšanai, konsultē un informē skolēnus, viņu ģimenes un pedagoģus par aktualitātēm karjeras izglītībā.
- Klašu audzinātāji - izstrādā un īsteno klases audzinātāja programmu saskaņā ar skolas galvenajiem uzdevumiem, audzināšanas darba un karjeras izglītības plānu.
- Mācību priekšmetu skolotāji - informē un konsultē skolēnus un vecākus par karjeras izglītības jautājumiem sava mācību priekšmeta ietvaros.
- Metodiskās komisijas/apvienības - karjeras izglītības plānotāji, metodiskais atbalsts, integrācija.
- Bibliotekārs - informē skolēnus, pedagoģus un vecākus par jaunāko literatūru karjeras izglītībā, veido tematiskās izstādes, palīdz meklēt informāciju internetā par karjeras izglītības jautājumiem.
- Psihologs - novēro skolēnus mācību stundās un veic psiholoģisku izpēti un individuālo psihodiagnostiku, skolēnu grupu psiholoģisko izpēti, un konsultē par karjeras izglītības jautājumiem, palīdzot skolēniem apzināties viņu spējas, intereses un dotumus.
- Sociālais pedagoģis - konsultē skolēnus, viņu ģimenes, pedagoģus par sociālo jautājumu risināšanas kārtību un iespējām pašvaldībā attiecībā uz karjeras attīstības atbalsta pieejamību.
- Speciālais pedagoģis - konsultē pedagoģus un skolēnus ar speciālām vajadzībām jautājumos, kas saistīti ar speciālo pedagoģiju, speciālām vajadzībām karjeras izvēlē.
- Logopēds - konsultē skolēnu un viņa vecākus par logopēdiska rakstura jautājumiem, ja tas skar skolēna karjeras izvēli.
- Skolas mediķis - konsultē skolēnus un viņu vecākus par karjeras izvēļu atbilstību veselības stāvoklim.

- Interesu izglītības pedagogi - informē un konsultē skolēnus un vecākus par karjeras izvēles iespējām interešu izglītības programmas ietvaros.

Karjeras attīstības atbalsta īstenotāju funkcijas un atbildības sadalījums ietverts katra speciālista amata aprakstā.

Individuālās karjeras konsultācijas, to nodrošināšanas iespējas izglītojamajiem

Karjeras konsultēšana skolā ir viens no karjeras attīstības atbalsta pakalpojumiem un sasaucas ar skolas audzināšanas un/vai karjeras izglītības programmu. Tās organizācijas pamatformas ir grupu un individuālās konsultācijas.

Individuālā konsultēšana ir aktīva konsultanta un klienta mijiedarbība nolūkā palīdzēt klientam risināt karjeras attīstības problēmas. Konsultanta uzdevums – palīdzēt cilvēkam orientēties karjeras iespējās un rast izeju no problemātiskas situācijas un palīdzēt rast veiksmīgu risinājumu karjeras izvēles situācijā. Problēmas: daudz “nezināmo”, daudz objektīva rakstura ierobežojumu, daudz risinājuma variantu.

Grupu konsultēšana ir klasiska karjeras konsultēšanas metode sadarbībā ar vairākiem dalībniekiem, kur aktīvā līdzdalībā tiek iesaistīti grupas locekļi ar līdzīgu pieredzi un statusu, kā, piemēram, viena vecuma skolēni, skolu beidzēji, vecāki vai skolotāji, ar nolūku risināt teorētiskus un praktiskus jautājumus, kas saistīti ar skolēna karjeras vadības prasmju veidošanos (Lemešonoka, 2017). Grupas konsultēšanā notiek konsultanta un skolēnu grupas aktīva mijiedarbība. Grupas var komplektēt pēc dažādiem principiem: pēc interesēm, pēc vecuma, pēc izglītības līmeņa u. tml. Grupu konsultēšana ļauj taupīt laiku. Problēmas: jāprot noturēt grupas uzmanība un interese, jājūt auditorija, jābūt oratora spējām. Grupu konsultēšanu var veikt konsultants pats vai uzaicināt pārstāvjus no darba tirgus. Konsultācijas vēlamais ilgums ir līdz 45 minūtēm. Grupu konsultēšana var būt informējoša, diagnosticējoša, problēmsituāciju risināšana. Vismaz 5 minūtes konsultācijas beigās jāparedz atbildēm uz jautājumiem

Atgriezeniskās saites veikšana skolēniem par viņu karjeras vadības prasmju līmeni

Atgriezeniskā saite ļauj uzskatāmi parādīt atšķirības starp to, kā cilvēks uztver pats sevi, un to, kā viņu uztver apkārtējie. Tā “palīdz cilvēkam labāk sevi iepazīt” (Starptautiskā karjeras..., 2012), t.i., tālāk pilnveidot pašizziņu. Objektīva atgriezeniskā saite ļauj labāk izprast savas karjeras vadības prasmes, to izmantošanas rezultātus un pieņemt un īstenot lēmumus par to pilnveides nepieciešamību.

Atgriezeniskās saites “sniegšana ir nopietns darbs, kas prasa koncentrēšanos, drosmi, cieņu pret citiem” (Karjeras attīstības atbalsts, 2008), tādēļ, sniedzot atgriezenisko saiti, nepieciešams ievērot vairākus principus:

- atgriezeniskās saites mērķis ir karjeras izglītības īstenotāja un skolēna “savstarpējā sadarbība karjeras attīstības atbalsta norises analīzes un vērtēšanas procesā ar mērķi uzlabot tā norisi” (Karjeras attīstības atbalsts, 2008);
- sniedzot atgriezenisko saiti, rūpīgi jāseko, kā tā tiek uztverta (vispiemērotākais brīdis atgriezeniskajai saitei ir tad, kad skolēns to lūdz), vai skolēns saprot un pieņem atgriezenisko saiti, un nepieciešamības gadījumā atgriezeniskā saite jāpilnveido;
- atgriezeniskajai saitei jābūt alternatīvas vai citu piedāvājumu ietverošai (ne tikai jāatspoguļo karjeras vadības prasmju trūkumi un nepilnības, bet arī jāpiedāvā detalizēti un argumentēti ieteikumi to pilnveidei);
- individuālai un konkrētai (vērstai uz konkrētā skolēna karjeras vadības prasmju pilnveidi, nevis uz karjeras vadības prasmju pilnveidi vispār);
- atgriezeniskajai saitei jābūt konkrētai un atbilstošai noteiktai situācijai, kontekstam;
- atgriezeniskajai saitei jābūt skaidri saprotamai, formulētai vienkāršā, skolēnam saprotamā valodā, izvēloties tikai tādus izteicienus, kas skolēnam ir pilnīgi saprotami, un izvairoties no terminoloģijas, kuru ikdienā nelieto vai kura vēl nav apgūta mācību priekšmetos;
- sniedzot atgriezenisko saiti jākoncentrējas uz skolēna stiprajām pusēm, sasniegumiem karjeras vadības prasmju pilnveidē;
- atgriezeniskajai saitei jābūt iedrošinošai un uzmundrinošai;

- sniedzot atgriezenisko saiti, būtu jāizvairās no vērtēšanas un interpretēšanas.

Atgriezeniskās saites centrā jābūt datiem un faktiem, nevis atgriezeniskās saites sniedzēja uzskatiem par datiem un faktiem (Ertelts, Šulcs, 2008; Karjeras attīstības atbalsts, 2008).

Atgriezenisko saiti par skolēna karjeras vadības prasmēm **savas kompetences ietvaros** var sniegt visi karjeras attīstības atbalstā iesaistītie izglītības iestādes darbinieki. **Vēlama arī skolēnu vecāku** (citu likumisko pārstāvju un aprūpētāju) **izglītošana konstruktīvas, karjeras vadības prasmes pilnveidojošas atgriezeniskās saites sniegšanā** izglītojamajiem mājas vidē, lai nostiprinātu un pilnveidotu izglītības iestādē īstenotās karjeras izglītības rezultātus un atbalstītu skolēnu karjeras vadības prasmju tālāku pilnveidi.

Atgriezeniskā saite ir tās sniedzēja un saņēmēja **sadarbība** (Karjeras attīstības atbalsts, 2008), tādēļ karjeras izglītībā, sniedzot atbalstu pašizziņas prasmju pilnveidē, jāpievērš uzmanība arī **atgriezeniskās saites saņemšanas prasmju pilnveidei**, t.i., jāpalīdz pilnveidot prasme:

- uzmanīgi klausīties un pārdomāt dzirdēto;
- lūgt precizēt neskaidrības un daudznozīmīgus izteikumus;
- jautāt par lietām, kas netiek minētas atgriezeniskajā saitē, bet ir nozīmīgas audzēkņim;
- nevērtēt visu atgriezeniskās saites informāciju kā pareizu vai nepareizu (kategorijās “melns – balts”);
- pieņemt atgriezenisko saiti kā cita viedokli, kurš var nebūt 100% objektīvs;
- neaizstāvēties, netaisnoties, dzirdot kritiskus komentārus;
- izvairīties no pakļaušanās negatīvām emocijām (dusmas, naidis, panika u. c.), izmantot iespēju tās pārrunāt un mācīties no tām;
- kritiski izvērtēt un pieņemt vai pamatoti noraidīt saņemtos komentārus un ieteikumus (Karjeras attīstības atbalsts, 2008).

Iepriekš raksturota skolotāja sniegtā atgriezeniskā saite, taču ne mazāk svarīga ir savas darbības un tās rezultātu **pašnovērtēšanā** gūtā atgriezeniskā saite, kurā skolēns pats konstatē savu karjeras vadības prasmju līmeni (Skolēnu mācību sasniegumu..., 2009). Karjeras vadības prasmju pašnovērtēšana veicina pašizziņas prasmju pilnveidi, tādēļ katrā karjeras izglītības pasākumā vēlams paredzēt gan karjeras izglītības īstenotāja sniegtu atgriezenisko saiti, gan pašnovērtēšanu. Šāda vērtēšana dod iespēju skolotājam un skolēnam **kopīgi** pārdomāt un izvērtēt karjeras izglītības

pasākumā notiekošo un veidot **kopīgus, pašvērtēšanā un savstarpējā vērtēšanā gūtus secinājumus**, pilnveidot karjeras vadības prasmju mācīšanu un mācīšanos.

Organizējot karjeras vadības prasmju apguves vērtēšanu izglītības iestādē, ieteicams izvērtēt karjeras attīstības atbalsta norisi un novērst pamanītos trūkumus. Karjeras attīstības atbalstā bieži pastāv vairāki trūkumi un nepilnības, kuras pārvarot iespējams būtiski uzlabot vērtēšanu. Nozīmīgākie trūkumi ir:

- karjeras izglītības īstenotāji un skolēni ne vienmēr atpazīst karjeras izglītības elementus mācību saturā, ja karjeras izglītība ir integrēta mācību priekšmetos (Saltana, 2011);
- karjeras izglītības īstenotāji izmanto atšķirīgas mācīšanas pieejas, mācību metodes, un vērtēšanas metodiskos paņēmienus, daļa skolotāju nepietiekami apzinās sevi kā karjeras izglītības īstenotājus un neveic karjeras vadības prasmju vērtēšanu savā mācību priekšmetā;
- izglītības iestāžu karjeras izglītības programmās ne vienmēr ir skaidri un viennozīmīgi formulēti karjeras vadības prasmju vērtēšanas kritēriji un izstrādāti karjeras vadības prasmju līmeņu rādītāji katram mācību priekšmetam un klases stundām.

Mācību sasniegumu vērtēšanas metodiskie paņēmieni karjeras izglītībā

Metodiskais paņēmiens	Komentārs
Āra nodarbības (mācību ekskursijas) ziņojums	Skolēns mācību ekskursijas vai citas āra nodarbības laikā veic iepriekš saņemtu mācību uzdevumu, par kuru sagatavo iepriekš zināmiem kritērijiem atbilstošu ziņojumu. Skolotājs un klases biedri sniedz atgriezenisko saisti par ziņojumu.
Darbu mape	Noteiktos laika posmos skolēns pārrunā darbu mapes saturu ar klases audzinātāju, saņemot formatīvu atgriezenisko saisti.
Informācijas vizualizēšana	Skolēni apgūto informāciju pārveido diagrammā, shēmā, attēla u.c., demonstrējot prasmi strukturēt, analizēt, kombinēt, sintezēt u.c. informāciju par karjeras iespējām

Jautājumi un atbildes nodarbības sākumā (beigās)	Jautājumi, kurus uzdod pirms mācību satura apguves, nodarbības laikā un pēc tam, rosina skolēnus domāt un reflektēt, paaugstinot mācību motivāciju un padziļinot izpratni
Multimediju prezentācija	Skolēns individuāli vai grupā, atbilstoši mācību uzdevumam, sagatavo uzstāšanos par paveikto (piem., par izzināto nozari, profesiju vai tālākizglītības iespēju), izmantojot vienu vai vairākus medijus (video, PowerPoint, stenda referāts, infografika u. c.). Skolotājs un klases biedri atbilstoši iepriekš zināmajiem kritērijiem novērtē prezentāciju
Mutiska uzstāšanās	Skolēns individuāli vai iesaistot prezentācijā arī citus skolēnus, atbilstoši mācību uzdevumam, klases biedriem un skolotājam sniedz verbālu ziņojumu par izstrādāto projektu, pamatojoties uz iepriekš noteiktiem kritērijiem
Pašvērtējums	Skolēns pats novērtē savu sniegumu, prasmes un zināšanas, pamatojoties uz noteiktiem rezultātīvajiem rādītājiem. Rezultātīvie rādītāji var būt apkopoti aptaujas lapā, atstājot vietu plašākam vārdiskam skaidrojumam
Pedalīšanās diskusijās (diskusija)	Skolotājs un klases biedri atbilstoši iepriekš zināmiem kritērijiem novērtē skolēna līdzdalību diskusijā klasē – kā skolēns pauž savus uzskatus, piedāvā savas idejas, jautā, sniedz novērtējumu un apspriež temata pamatjēdzienus, attieksmes. Nozīmīgākie kritēriji ir skolēna līdzdalības līmenis (aktivitāte) un sniegto komentāru kvalitāte.
Rakstiska atskaite	Skolēns sagatavo atskaiti (piem., par projekta darbu) rakstiskā formā, pamatojoties uz iepriekš zināmiem kritērijiem
Rezumēšana (secināšana)	Skolēni stundas vai temata apguves noslēgumā formulē īsus secinājumus par svarīgāko, kas apgūts
Sadarbības prasmju novērtēšana	Skolēni strādā nelielās grupās, lai veiktu mācību uzdevumu. Pēc darba pabeigšanas grupas dalībnieki kopā (viens grupas dalībnieks par vienu grupas biedru u. c.) izvērtē sadarbību un sniedz ieteikumus sadarbības pilnveidošanai nākotnē

Ieteikumi karjeras informācijas apkopošanai un veidošanai

Karjeras informācijas saturs, kam jābūt pieejamam, parasti saistīts gan ar skolā īstenotajām izglītības programmām, gan ar skolas veidu un mērķauditorijas vajadzībām. Visbiežāk tā ir informācija par profesionāli tehnisko skolu un augstākās izglītības iestāžu piedāvājumiem, par izglītības iespējām Latvijā un ārvalstīs. Jānodrošina arī visaptveroša un dažādiem vecumposmiem atbilstoša darba tirgus informācija. Skolēnus jāinformē par to, kur, kad un kā skolā pieejami karjeras atbalsta pasākumi un karjeras atbalsta iespējas ārpus skolas – pašvaldībā un valstī. Skolas mājas lapās jāpublicē arī informācija par izglītības iestādes piedāvājumu (izglītības programmas, interešu izglītība u.c.) reflektantiem.

Katrā skolā ir jāizstrādā sistēma, kā skolēniem atgādināt par to, kur šī karjeras informācija ir pieejama, jāveic pasākumi, lai skolēni zinātu, kur šī informācija ir pieejama, pie tam tas jāatgādina regulāri, lai skolēni par to neaizmirstu.

Karjeras informācija var būt pieejama skolēniem skolas bibliotēkā un lasītavā, informatīvajos stendos skolas telpās, karjeras speciālista darba kabinetā u.c. Skolas praktizē karjeras 72 Eiropas Savienības fondu darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 8.3.5. specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot pieeju karjeras atbalstam izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs" projekts Nr.8.3.5.0/16/I/001 “Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs informācijas izplatīšanu e-vidē: skolēnu personīgajos e-pastos, mācību sociālajā vidē mykoob.lv vai e-klase.lv u.tml. Informāciju skolēniem var nodot mutiski vai izdales materiālu veidā. Skolēnus var aicināt izmantot darbu mapes vai veidot digitālas vai papīra formāta mapes informācijas uzkrāšanai, to izmantojot pēc savām vajadzībām.

Skolas informāciju par karjeras atbalsta pieejamību bieži publicē sociālajos tīklos, izmantojot skolu vai pašvaldību mājas lapas.

Karjeras informācija ir pieejama skolās mājas lapas vispārējā aktualitāšu sadaļā, sadaļās, kurās apkopota informācija par audzināšanas darbu vai ārpusstundu aktivitātēm, vai atsevišķā, karjeras atbalsta jautājumu sadaļā. Izglītības iestādēm jāseko, lai interesentiem būtu pieejama tikai aktuālā informācija.

Karjeras konsultants

Lolita Šmukste

Akceptēts skolas administrācijas sanāksmē

2024.gada 9.oktobrī

Karjeras izglītības īstenošanai ieteicamā literatūra

I. Lemešonoka Kompetenču pieeja karjeras izglītībā skolā. Rokasgrāmata skolotājiem. Zvaigzne ABC,2018.(ir darba lapas)

Metodiskie ieteikumi „ Karjeras izglītība 7.-9. klasei Skolotāju rokasgrāmata (ESF, prof.izgl. attīstības aģentūra, 2006.g.)

Metodiskie ieteikumi „ Karjeras izglītība10.-12. klasei Skolotāju rokasgrāmata (ESF, prof.izgl. attīstībasaģentūra, 2006.g.)

Metodiskie ieteikumi „ Karjeras izglītība 7. klasei (ESF, prof.izgl. attīstības aģentūra, 2006.g.)

Metodiskie ieteikumi „ Karjeras izglītība 8. klasei (ESF, prof.izgl. attīstības aģentūra, 2006.g.)

Metodiskie ieteikumi „ Karjeras izglītība 9. klasei (ESF, prof.izgl. attīstības aģentūra, 2006.g.)

Izglītība pēc 12. Klases (ESF, prof. izgl. attīstības aģentūra, 2005.g.)

Karjeras izglītības mērķi pamatskolā (ieteikumi skolotājiem un klases audzinātājiem) (ESF, prof.izgl. attīstības aģentūra, 2004.g.)

Karjeras iespēju izpēte (metod. palīglīdzeklis skolotājiem un klašu audzinātājiem) 2003 g/ (ir darba lapas)

Karjeras izglītība skolā. Pieredze 2009. VIAA Izglītības ceļvedis.

Informatīvs izdevums, 2009 Augstskolas. Koledžas. Tehnikumi. Profesionālās vidusskolas. Arodskolas.

Informatīvs izdevums Izglītība pēc 9. klases. PIAA, 2005. Izglītība pēc 12. klases. PIAA, 2005

Karjeras attīstības atbalsts / Izglītība, konsultēšana, pakalpojumi. Valsts Izglītības satura centrs

Karjeras iespēju izpēte/ metodiskais palīglīdzeklis PIAP aģentūra, 2003

Karjeras izglītība 7., 8., 9. klasei. Metodiskie ieteikumi. PIAA, 2006

Karjeras izglītība 10.-12. klasei. Metodiskie ieteikumi. PIAA, 2006.

Karjeras izglītība skolā/ Pieredze 2009 (2010) Rīga: Valsts Izglītības attīstības aģentūra Korna E.(2011)

Karjeras izglītība. Rīga: Raka. Kurš mācību priekšmets man patīk vislabāk? Padomi veiksmīgai karjeras izvēlei. VIAA, Karjeras atbalsta departaments, 2008

Mans bērns izvēlas karjeru, VIAA, 2010.

Karjeras vadības prasmes mācību priekšmetu standartu saturā:

http://viaa.gov.lv/library/files/original/38233_Karjeras_vadibas_buklets.pdf

Interneta resursi, kas saistīti ar karjeras izglītību

1. www.karjerascentrs.lv - par profesionālās un augstākās izglītības iestādēm, mācību kursiem, kā arī - apraksti par profesijām.
2. www.izaugsme.lv - par profesionālās un augstākās izglītības iestādēm, mācību kursiem Latvijā, par mācību iespējām ārzemēs, kā arī apraksti par profesijām.
3. www.izm.gov.lv - par profesionālās un augstākās izglītības iestādēm
4. www.viaa.gov.lv informācijas un karjeras atbalsts
5. www.piaa.gov.lv - par profesionālās un augstākās izglītības iestādēm, mācību kursiem un izglītības un darba iespējām ārzemēs.
6. www.sf.gov.lv - par studiju un studējošo kreditēšanas jautājumiem.
7. www.nva.lv - par bezdarbnieku profesionālo apmācību.
8. www.lak.lv - par amatu apguves iespējām (tostarp cilvēkiem ar nepabeigtu pamatizglītību un cilvēkiem ar garīgiem un fiziskiem veselības traucējumiem) pie amatu meistariem.
9. www.niid.lv - par profesionālās un augstākās izglītības iestādēm, karjeras izglītības testi. Lapā atrodama informācija par Valsts ieskaitēm un eksāmeniem, par Latvijas izglītības iestādēm. Datubāzē atrodamas profesionālās vidējās izglītības programmas, augstākās izglītības studiju programmas, kā arī augstskolu un koledžu izglītības piedāvājums, arī 7 karjeras izvēles testi.
10. www.iespejas.lv
11. www.prakse.lv Sadaļā Studijas alfabēta kārtībā nosauktas studiju programmas, augstskola, studiju veids, ilgums un iegūstamais grāds. Ir pieejams arī meklētājs pēc studiju virziena, izglītības iestādes un tās atrašanās vietas
12. www.uzdevumi.lv Sadaļā "Kur mācīties" iespēja izvēlēties informāciju par visu līmeņu studijām un atbilstošām programmām.
13. www.studentam.lv Ar izglītības iestādēm Latvijā un izglītības iespējām ārzemēs var iepazīties sadaļā "Izglītība"
14. www.piaa.gov.lv/Euroguidance • izglītības iespējas (ko un kur mācīties); • publikācijas, metodiskie un informatīvie materiāli (Iepazīsti izglītības un darba pasauli- CDROM formāts); • ES dokumenti par karjeras izvēles un konsultēšanas tēmām; • Eiropas portāli /PLOTEUS, ESTIA, EURES, EURYDICE u.c./
15. www.izmpic.gov.lv • profesionālā izglītība; • profesiju standarti
16. www.karjerascentrs.lv Profesiju apraksti. Lai izmantotu lapas piedāvājumus, nepieciešama bezmaksas reģistrācija. Sadaļā Karjeras izvēle atrodama karjeras informācija (profesijas, izglītības

iespējas). Meklēšana – gan pēc alfabēta, gan vietas, gan izglītības veida un interešu jomas. Sadaļā Izpēti sevi – interešu tests un datorspēle „Es un mana karjera”

17. www.cv-online.lv

18. www.e-darbs.lv

19. www.workingdau.lv

20. www.vakance.lv

21. www.cvmarket.lv

22. www.fontes.lv

23. www.ariko.lv - Personāla atlases firmas

24. www.careercenteronline.org Virtuālais karjeras centrs (e-konsultēšana, e-apmācība, resursi)

25. www.stepfour.com/jobs www.occupationsguide.cz/en Profesiju apraksti angļu valodā

26. www.isec.gov.lv kādas vidējās izglītības programmas atbilst konkrētajai studiju programmai; kādi centralizētie eksāmeni jākārt; par papildus prasībām augstskola informē vismaz piecus mēnešus pirms uzņemšanas sākšanas.

27. www.izaugsme.lv pieprasītāko profesiju tops; progresīvās profesijas; par darba tirgu; aktualitātes, jauninājumi.

28. www.aiknc.lv informācija par augstskolu un koledžu statusu; par augstskolu un koledžu licencēšanu, akreditāciju.

29. www.izmpic.lv nodarbinātības apraksts; kvalifikāciju līmenis; apmācības programma.